

ET DANMARK, DER STÅR SAMMEN

REGERINGSGRUNDLAG

OKTOBER 2011

REGERINGEN

ET DANMARK, DER STÅR SAMMEN

REGERINGSGRUNDLAG

OKTOBER 2011

REGERINGEN

ET DANMARK, DER STÅR SAMMEN

Danmark er et fantastisk land.

Det er et land med fri og lige adgang til sundhed. Det er et land, hvor vores børn kan få gratis uddannelse, og hvor alderdom ikke er det samme som fattigdom. Det er et land for de mange og ikke blot de få.

Vores land er blevet rigt og stærkt, fordi vi generation efter generation har været gode til at arbejde sammen og stræbt efter lige muligheder for borgerne.

Vi skal være stolte af Danmark, når vi rejser i verden omkring os. Vi skal være stolte af at leve og bo i Danmark. Og vi skal være stolte, når vi byder gæster velkomne til vores Danmark. Frihed for den enkelte, lige muligheder for alle, fællesskab, respekt og tolerance er vores værdier.

Når vi bøjer os mod hinanden får vi styrke. Og når vi tænker på helheden og ikke på særinteresser, opnår vi det, alle troede var uopnåeligt.

Tiden er kommet til at tænke på helheden. Danmark har brug for et nyt samarbejde.

Et nyt samarbejde mellem Folketingets partier, mellem lønmodtagere og arbejdsgivere, mellem frivillige organisationer og det offentlige. Samarbejde mellem mennesker. Og et nyt samarbejde med verden omkring Danmark.

For kun sammen kan vi sikre, at Danmark også om 5, 10 og 15 år er et fantastisk land at leve og bo i. Vi vil handle i stedet for at lade stå til og lukke os inde. Nye løsninger skal indfri nye mål.

Danmark er et land, hvor respekten mellem mennesker uanset baggrund er en styrke. Et Danmark i fremgang er et Danmark, hvor mangfoldigheden trives. Det kræver gensidig respekt. Respekt uanset forskellen mellem os – køn, alder, tro og etnicitet.

Danmark er et land med store muligheder for hver enkelt af os, for familierne og for fællesskabet.

Men den dybe økonomiske krise og manglende rettidig omhu har bragt Danmark i ubalance. Underskuddet på statens finanser truer med at udhule vores velfærd. Kommende generationers velstand og handlemuligheder er bragt i fare. De menneskelige omkostninger er store. Alt for mange danske familier lever i fattigdom og uligheden er vokset.

Det skal ændres. Regeringen lægger vægt på at begrænse uligheden og sikre, at alle har lige muligheder. At enhver kan tage sine egne beslutninger og tage del i beslutninger, der vedrører fællesskabet. At vi værner om borgernes rettigheder. At vi gennem en helhedsløsning og samarbejde om reformer håndterer krisen, omstiller Danmark til grøn økonomi og ruster os til fremtiden.

Vi skal modernisere Danmark. Det kræver omfattende og nytænkende reformer skabt i partnerskaber, der bryder traditionelle skel ned. Hver enkelt af os kan bidrage.

Gør vi det, kan vi igen få et Danmark i vækst.

Regeringen vil skabe nye arbejdspladser og vækst ved en effektiv kickstart af dansk økonomi. Samtidig vil vi øge arbejdsudbuddet og beskæftigelsen markant og styrke konkurrenceevnen gennem reformer og inddrage lønmodtagere og arbejdsgivere i en omfattende trepartsaftale. Og regeringen vil gennemføre en fuldt finansieret skattereform, som sænker skatten på arbejde markant, og som har en rimelig social balance.

Regeringen vil sikre vores børn bedre daginstitutioner, og at børn og unge lærer mere ved at gennemføre en folkeskolereform i dialog med lærere og forældre. Viden og uddannelse er grundlaget for fremtidens velstand. Derfor skal flere unge have uddannelse og færre falde fra.

Regeringen vil omstille Danmark til en grøn økonomi ved at fremme vedvarende energi, bedre kollektiv trafik og grønne vækstvirksomheder.

Regeringen vil skabe et moderne sundhedsvæsen, hvor alle kan regne med hurtig og effektiv behandling. Det kræver skarpe prioriteringer, en skærpet indsats for at forebygge sygdomme og modet til at påvirke danskernes levevis.

Regeringen vil skabe en ny balance i Danmarks integrations- og udlændingepolitik. Vi vil integrere og værne om borgernes rettigheder. Lovgivningen skal være klar og rimelig, administrationen gennemsigtig og forudsigelig. Ordentlighed og respekt er grundlaget for integration.

Regeringen fremlægger et ambitiøst program for en omfattende fornyelse af Danmark. Kun ved at stille nye krav til hinanden kan vi nå nye mål.

Det gælder også for vores forhold til verden omkring os.

Regeringen vil styrke Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde og vil derfor gennemføre en folkeafstemning i den kommende valgperiode om Danmarks forbehold for de retlige og indre anliggende samt forsvarsforbeholdet.

Regeringen vil føre en aktiv udenrigspolitik som bygger på et bredt samarbejde i Folketinget. Vi skal fremme en mere fredelig og retfærdig verden i overensstemmelse med vores holdninger og værdier. Udsendte repræsentanter for Danmark fortjener den stærkeste tænkelige støtte.

Danmark kan og skal gøre en forskel.

S-R-SF-regeringen har ikke de eneste løsninger på alle Danmarks udfordringer. Og den vil lytte, før den handler.

Frihed for den enkelte, lige muligheder for alle, fællesskab, respekt og tolerance er vores værdier.

Den nye regering vil være en regering for hele Danmark.

ET DANMARK I UDVIKLING

En økonomi i balance og vækst er grundlaget for et Danmark i udvikling.

Derfor er en ansvarlig økonomisk politik helt afgørende for regeringen. Vi er klar til at rydde op i dansk økonomi, så vi kan bringe Danmark videre. Det er der brug for.

Med den internationale finansielle uro er troværdighed om økonomien blevet endnu vigtigere end tidligere. Det viser gældskrisen i flere europæiske lande meget tydeligt.

Regeringen vil føre en ansvarlig og stabilitetsorienteret økonomisk politik. Vi vil sikre troværdighed omkring fastkurspolitikken. Det vil bidrage til at sikre lavere renter og dermed danske arbejdspladser og velstand.

Under højkonjunkturen var der ikke godt nok styr på de offentlige udgifter. Økonomien blev overophedet. Der blev givet skattelettelser, hvis finansiering ikke blev sikret. Finanspolitikken blev ikke strammet i tide. Der blev prioriteret skævt. Og de danske styrkepositioner inden for uddannelse og grøn teknologi blev gradvist udhulet.

Det har bidraget til, at Danmark gennem flere år har mistet konkurrenceevne. Det har bidraget til, at væksten i dansk økonomi er blevet sat under pres. Og det har øget behovet for reformer og omstilling i dansk økonomi.

Da konjunkturerne vendte, blev vi ramt hårdt. Vi mistede mange arbejdspladser, hvoraf mange ikke kommer tilbage. Og underskuddet på de offentlige finanser ventes at blive mindst 85 mia. kr. til næste år.

Der er derfor brug for reformer og en ansvarlig økonomisk politik, hvis Danmark skal klare sig igennem krisen.

Danmark har fået en reformregering. Vi vil gennemføre reformer af uddannelserne. Vi vil gennemføre en skatterreform. Vi vil gennemføre en vækstreform. Reforme, som fremtids-sikrer Danmark.

Regeringens fremmeste mål er at genskabe fremdriften i dansk økonomi og sikre balance mellem indtægter og udgifter. På en måde, som både sikrer holdbarheden af de offentlige finanser, rum til investeringer i fremtiden, og en rimelig social balance.

Målet er at skabe udvikling, dynamik og vækst i hele Danmark. Det er afgørende, at der er tillid til, at der tages hånd om problemer med statsgæld og arbejdsløshed. Men der skal mere til at skabe en stærk økonomi. Vi skal have et bredere syn på den økonomiske politik.

Den økonomiske politik skal sikre, at alle danskere, der kan, er med til at skabe velstand, og at alle danskere får del i velstanden. Vi bliver ikke rigere af, at store grupper står uden for arbejdsmarkedet. Vi bliver ikke rigere af at undlade at investere i kompetencer for fremtiden.

Tværtimod: Et helt Danmark øger vores fælles udviklingsmuligheder. Derfor skal vi investere i mennesker. Regeringen vil sikre, at alle yder et rimeligt bidrag til at få Danmark ud af krisen og skabe ny fremgang.

Danmark skal være et godt og effektivt samfund. Et samfund som bruger både de menneskelige og naturens ressourcer på en bæredygtig og konkurrencedygtig måde. Derfor vil regeringens vækstinitiativer og økonomiske politik gå hånd i hånd med en langsigtet og

omfattende grøn omstilling af Danmark. Der er behov for nye løsninger. Og de skal udvikles gennem dialog, partnerskaber og bredt samarbejde.

Regeringen vil gennemføre en kickstart, som skal bidrage til at hjælpe dansk økonomi ud af krisen. Investeringer for i alt ca. 10 mia. kr. vil blive fremrykket til 2012. Desuden vil der blive etableret en grøn tilskudsordning til energirenovering af boliger i 2012 og 2013.

Regeringen vil samtidig igangsætte et reformarbejde, der skal skabe grundlag for vækst og bidrage til et økonomisk råderum, der skal gøre det muligt at investere i styrkelse af velfærd, uddannelse og forskning.

EN TROVÆRDIG OG ANSVARLIG ØKONOMISK POLITIK

Udfordringerne for dansk økonomi er betydelige. Selv om det lykkes at rive os fri af krisen, står vi med en stor opgave foran os.

Der er et stort underskud på de offentlige finanser. I de kommende år bliver vi flere, der skal forsørges, og færre til at arbejde. Indtægterne fra Nordsøen falder. Presset på den offentlige økonomi vokser de næste 20-30 år, og ikke alle forventninger til den offentlige sektor kan indfries.

Regeringen har sat ni ambitiøse mål for dansk økonomi:

1. Saldomålsætning for 2020: Den strukturelle offentlige saldo skal i 2020 mindst være i balance.
2. Efterlevelse af EU's Stabilitets- og Vækstpagt og af EU's henstilling om en strukturel forbedring af den offentlige saldo med 1 1/2 pct. i 2011-2013.
3. Holdbarhed: Den såkaldte holdbarhedsindikator HBI skal altid være positiv.
4. Offentlig gæld: Regeringens økonomiske politik skal sikre en bred sikkerhedsafstand til kravene i EU's Stabilitets- og Vækstpagt.
5. Produktivitet: Produktiviteten skal øges, så Danmark kommer tættere på toppen i OECD.
6. Lønkonkurrenceevne: Danmark skal forbedre sin lønkonkurrenceevne over for udlandet.
7. Investeringer i forskning og uddannelse. 95 pct. af en ungdomsårgang skal have ungdomsuddannelse. 60 pct. af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse i 2020. 25 pct. af en ungdomsårgang skal have en lang videregående uddannelse i 2020. Samtidig skal flere unge gennemføre en erhvervsuddannelse – gerne som et skridt til en videregående uddannelse. Desuden er det nødvendigt at forbedre mulighederne for at ufaglærte senere i livet kan tage en kompetencegivende uddannelse.
8. Arbejdsudbuddet skal øges strukturelt med 135.000 personer frem mod 2020, så der er grundlag for vækst og økonomisk råderum til nye initiativer.
9. Regeringen lægger vægt på at begrænse uligheden. Regeringen vil måles på at mindske fattigdommen og sikre reelt lige muligheder.

Regeringen vil – på baggrund af et "kassereftersyn" – fremlægge en ny økonomisk 2020-plan, som blandt andet bygger på disse målsætninger. De ni målsætninger skal opgøres med udgangspunkt i anerkendte indikatorer og regnemetoder.

HELHEDSLØSNING FOR DANSK ØKONOMI

Udgangspunktet for regeringen er VK-regeringens økonomiske politik i bredeste forstand, herunder genopretningsaftalen og forårets aftaler herunder tilbagetrækningsreformen.

Regeringen vil gennemføre reformer, der øger arbejdsudbuddet, så vi kan øge væksten i dansk økonomi, sikre holdbare offentlige finanser, og en beskeden og målrettet udbygning af den offentlige service. Danmark har brug for en helhedsløsning.

Helt grundlæggende er det danskernes arbejde, der skal gøre Danmark rigere. Mange er i arbejde i Danmark, men den gennemsnitlige arbejdstid er relativ lav.

Det er regeringens mål at gennemføre nye reformer, som yderligere skal øge arbejdsudbuddet strukturelt med ca. 55.000 personer frem mod 2020 for at skabe råderum i økonomien. De 55.000 personer er ud over effekten af genopretningspakken fra 2010 og den aftalte tilbagetrækningsreform. Regeringens mål er således at øge arbejdsudbuddet med i alt 135.000 personer i 2020. Hertil kommer en forøgelse af beskæftigelsen, når konjunkturerne normaliseres.

Men arbejde gør det ikke alene, blandt andet fordi de offentlige finanser først forbedres på sigt. Derfor er vi også nødt til at hæve indtægterne de kommende år.

Regeringens helhedsløsning for Danmark bygger på fire elementer:

- En trepartsaftale om øget arbejdsudbud.
- Reforme af aktivering, kontanthjælp, fleksjob, førtidspension, international rekruttering, uddannelse, forebyggelse, integration mv.
- En fuldt finansieret skattereform, der markant sænker skatten på arbejde.
- Forhøjelse af statens indtægter.

En trepartsaftale om øget arbejdsudbud

For det første vil regeringen som led i trepartsforhandlinger med lønmodtagerne og arbejdsgiverne aftale måder til at øge det samlede arbejdsudbud. Udgangspunktet for trepartsforhandlingerne er, at det er en fælles opgave for regeringen, Folketinget og arbejdsmarkedets parter at øge den danske konkurrenceevne, gøre uddannelse til en drivkraft for vækst, øge beskæftigelsen og modernisere den danske model.

Målet er at indgå en trepartsaftale, som netto øger arbejdsudbuddet svarende til ca. 20.000 personer frem mod 2020. Det vil betyde færre udgifter til overførsler og flere skatteindtægter, så de offentlige finanser forbedres med netto ca. 4 mia. kr. om året. Disse midler vil blive reserveret til arbejdsmarkeds- og uddannelsesinitiativer i bredeste forstand.

Reformer af aktivering, kontanthjælp, fleksjob, førtidspension, international rekruttering, uddannelse, forebyggelse, integration mv.

For det andet gennemføres der en række reformer med det sigte at skabe et øget arbejdsudbud. Det drejer sig blandt andet om reformer af aktiveringsindsats og kontanthjælp. Reforme af førtidspension og fleksjob. Og tilskyndelse af de unge til hurtigere studiestart og til at færdiggøre deres uddannelser tidligere. Og reformer der kan bidrage til at nedbringe sygefraværet.

Desuden skal en bedre integrationsindsats være med til at få flere indvandrere i job på vores institutioner og i vores virksomheder. Og vi skal gøre det lettere for virksomheder at tiltrække udenlandsk arbejdskraft til Danmark og forenkle regler og administration på området.

Sigtet med rækken af reformer er at øge arbejdsudbuddet med samlet 28.000 personer frem mod 2020 og en forbedring af de offentlige finanser med omkring 7 mia. kr. Det er et ambitiøst mål, som vil kræve en meget målrettet reformindsats.

En fuldt finansieret skattereform, der reducerer skatten på arbejde

For det tredje vil regeringen gennemføre en fuldt finansieret skattereform, der markant sænker skatten på arbejde, så arbejdsudbuddet øges med ca. 7.000 personer frem mod 2020 og de offentlige finanser dermed varigt styrkes med 3 mia. kr. gennem øget beskæftigelse – ud over virkningen af de initiativer, der er vedtaget i Forårspakke 2.0. Regeringen vil holde boligskatterne og rentefradraget i ro i indeværende valgperiode.

Forhøjelse af statens indtægter

For det fjerde vil regeringen i 2012 og 2013 sikre ekstra finansiering inden for en ramme på 5 mia. kr. ved øgede skatte- og afgifter, samt ved at omprioritere erhvervsstøtten, således at den samlede erhvervsstøtte reduceres med 2 mia. kr.

Skatte- og afgiftsstigningerne gennemføres inden for en ramme på 5 mia. kr. Derudover gennemføres en finansieret afskaffelse af multimedieskatten. Regeringen vil endvidere søge at gennemføre en fuldt finansieret afskaffelse af iværksætterskatten. Den øgede beskatning kan være forhøjelse af afgifter på cigaretter, usunde fødevarer og øl og vin, afskaffelse af fradrag for sundhedsforsikringer, begrænsning af fradrag for store pensionsindbetalinger og afgift på luftforurening.

Regeringen vil evaluere og sanere erhvervsstøtteordninger – både i form af direkte støtte og skatteudgifter – så der samlet set kan omprioriteres 2 mia. kr.

Provenuet fra reformerne af aktivering, kontanthjælp, fleksjob, førtidspension, international rekruttering, uddannelse, forebyggelse, integration mv, skattereformen samt fra forhøjelsen af statens indtægter skal anvendes til at skabe et råderum, der kan finansiere forbedringer af velfærd, social indsats og et løft i uddannelserne og forskningsindsatsen. Råderummet disponeres efter et forsigtighedsprincip, således at forbedringer først kan gennemføres, når finansieringen er tilvejebragt.

Regeringen vil herudover gennemføre omprioriteringer i relation til eksempelvis modulation af EU-midler, trafik, klimainitiativer mv.

Det lægges til grund, at den samlede effekt af skattereformen og skattefinansieringen har en rimelig social balance.

Regeringens økonomiske politik omfatter således ambitiøse reformer og bygger samtidig på et klart forsigtighedsprincip. Pengene skal være der først. Vi kan ikke afholde nye udgifter, uden at der er truffet beslutninger om konkrete initiativer, der skaffer pengene gennem mindst lige så store nye indtægter eller besparelser.

HÅNDFAST UDGIFTSPOLITIK

Regeringen vil overholde sine planer og mål. En troværdig økonomisk politik kræver, at udgifterne ikke stiger mere end det, som er aftalt. Hidtil er budgetterne skredet år efter år. Det vil regeringen gøre op med.

De politisk fastsatte udgiftsrammer skal overholdes og overskridelser af de vedtagne flerårige budgetter undgås. Regeringen vil derfor blandt andet foreslå en budgetlov, som indfører udgiftslofter for stat, kommuner og regioner, og igangsætte initiativer, der optimerer anvendelsen af offentlige ressourcer, f.eks. igennem afbureaukratisering og regelforenklinger

De offentlige udgifter og investeringer er med til at sikre tryghed for danskerne og gode rammebetingelser for erhvervslivet. Samlet udgør de offentlige udgifter over halvdelen af BNP. Det er mere end i de fleste andre lande. Med de snævre rammer, som vi har de kommende år, er det centralt, at vi prioriterer rigtigt.

Offentlige udgifter er også udgifter til infrastruktur, børnepasning, sundhedsvæsen og et fleksibelt arbejdsmarked, der påvirker folks muligheder og lyst til at arbejde. En lang række skattefinansierede offentlige udgifter bidrager således til at øge beskæftigelse og velstand.

Regeringen vil nedsætte et udvalg under Finansministeriet, Økonomi- og Indenrigsministeriet og Skatteministeriet, som skal vurdere, hvordan forskellige offentlige udgifter og deres finansiering påvirker den økonomiske udvikling og vækst på længere sigt.

I finansloven for 2012 vil regeringen foretage en prioritering af, hvor der er behov for genopretning efter den tidligere regerings nedskæringer. Samtidig skal vi overholde EU's henstilling om den offentlige saldo i 2013.

STABILITETSORIENTERET FINANSPOLITIK OG KICKSTART I 2012

Det er et vigtigt mål for den økonomiske politik at mindske konjunkturudsving, så udsving i beskæftigelse og ledighed ikke bliver unødigt store eller langvarige.

Større og længerevarende konjunkturtilbageslag kan medføre tab af velstand og kompetencer og kan have store menneskelige omkostninger. Særligt hvis ledigheden blandt unge og langtidsledigheden stiger, og mange mennesker helt mister tilknytningen til arbejdsmarkedet.

En stabilitetsorienteret finanspolitik, hvor vi skubber på økonomien i dårlige år, betyder omvendt, at finanspolitikken skal være stram i de gode år. Ellers har vi ikke råd til at gennemføre lempelser, når konjunkturerne er svage.

Aktuelt er konjunkturerne i Danmark svage, og udviklingen i Danmark og resten af verden i sommeren 2011 har ikke givet grundlag for fornyet optimisme.

Regeringen vil derfor som konsekvens af sin stabilitetsorienterede finanspolitik sætte gang i væksten med en effektiv kickstart af dansk økonomi. For at styrke beskæftigelsen vil vi fremrykke investeringer i veje og jernbaner, renovere skoler og give nedslidte boligområder et tiltrængt løft. Vi kan ikke bare passivt vente på, at dansk økonomi begynder at vokse af sig selv. Det er en hovedopgave at få Danmark ud af krisen.

Konkret vil regeringen med kickstart-pakken sikre:

- Flere investeringer i veje, baner, cykelstier mv. i 2012.
- Flere investeringer i kommunerne og i regionerne i 2012 herunder i klimatilpasning og energirenovering.
- Flere renoveringer af de almene boliger i 2012.
- Styrket indsats for praktikpladser.
- Grønt tilskud til energirenovering af private boliger i 2012 og 2013.

Regeringen vil udskyde tidspunktet for udløbet af dagpengeperioden med op til et halvt år for ledige, som opbruger dagpengeretten i 2. halvår 2012, fordi de med genopretningspakken fra 2010 fik afkortet deres igangværende periode med dagpenge.

Investeringerne skal ses i sammenhæng med udbetalingen af de indbetalte efterlønsbidrag i 2012 på ca. 17 mia. kr.

Regeringen lægger vægt på en stram styring og prioritering af de offentlige udgifter. Fremrykningen af investeringer vil blive fulgt op af lavere investeringer over de kommende år.

Regeringen vil understøtte energirenovering af boliger ved at oprette en tilskudspulje for energirenovering i 2012 og 2013. Der skal kunne søges tilskud til konkrete energirenoveringsprojekter.

Ordningen skal baseres på objektive kriterier og være nem for borgere og myndigheder at bruge og administrere. De nærmere regler fastsættes i forbindelse med finanslovsforhandlingerne.

Energirenoveringstilskuddet får virkning fra 1. januar 2012 og træder i stedet for den såkaldte BoligJobordning, som nedlægges pr. 31. december 2011.

STÆRK KONKURRENCEEVNE OG VARIG JOBSKABELSE I DANMARK

Dygtige virksomheder og medarbejdere har gjort, at Danmark har fundet vej til gruppen af verdens rigeste lande. Den status er i fare. De nye økonomier som Kina, Indien og Brasilien presser danske virksomheder. Ikke alene fordi de er billigere, men også fordi de på stadig flere områder bliver bedre end tidligere. Og også vore nabolande har øget deres konkurrence-evne i forhold til os, hvilket bidrager til, at Danmark har en af de laveste vækstprognoser blandt OECD-landene.

Derfor vil regeringen udvikle og ikke afvikle den danske konkurrencemodell. Det er en konkurrencemodell, som bygger på et tæt og tillidsfuldt samarbejde mellem det offentlige, virksomhederne og lønmodtagerne.

Vi har en række stærke institutioner, som giver danske virksomheder et godt udgangspunkt for at konkurrere på verdensmarkedet. Vi har et uddannelsessystem, som, baseret på gratis adgang for kvalificerede unge, uddanner højt kvalificeret arbejdskraft. Vi har et velfærdssamfund, som understøtter, at mange kvinder og mænd deltager på arbejdsmarkedet. En kernevelfærd af høj kvalitet er en vigtig ramme for erhvervslivet. Derfor skal vi passe på vores velfærd, ikke slide den ned.

Vi har et stærkt og fleksibelt arbejdsmarked, som kombinerer fleksibilitet for arbejdsgiverne med beskyttelse af lønmodtagerne. Vi udvikler viden på højeste niveau og har årelang tradition for at kunne skabe løsninger på tværs af sektorer, som ruster os godt i en verden, hvor innovationen drives af de globale udfordringer. Og vi har stærke grønne kompetencer, som gør os mindre sårbare over for den stigende konkurrence om de stadig mere knappe energiresourcer. Derfor skal vi forbedre vores konkurrenceevne, ikke se til, mens den forringes.

Lønkonkurrenceevne og modernisering af den danske model

Danmark hverken kan eller skal konkurrere på lav løn. Vi skal konkurrere på viden, fleksibilitet og samarbejde. Vi skal konkurrere på at danske lønmodtagere får nye muligheder for at øge deres evner.

Men virksomhedernes omkostninger skal stå i forhold til produktiviteten. Det danske arbejdsmarked har en høj organisationsgrad og et stærkt sikkerhedsnet. Den danske konkurrencemodell er skabt af lønmodtagerne og arbejdsgiverne i et unikt samarbejde. Det skal vi værne om og modernisere. Gennem de seneste ti år er danske lønninger vokset hurtigere end hos vores vigtigste samhandelslande, mens produktiviteten er vokset langsommere. Det koster i sidste ende danske job.

Det nytter ikke noget, at vores varer er dyrere end varer fra andre lande, som er mindst lige så dygtige som os. Omkostningsniveauet skal være rimeligt. Danske lønmodtagere har for vist, at de i en krise er parate til at være tilbageholdende. Det har vi brug for igen. Behovet for at forbedre dansk lønkonkurrenceevne over for udlandet vil derfor indgå i regeringens kommende trepartsdrøftelser med lønmodtagerne og arbejdsgiverne. Vi skal stå sammen om at genoprette dansk økonomi og skabe ny vækst.

Produktivitetskommission

Danmark er gennem de seneste ti år rykket ned ad listen over verdens rigeste lande. Det skyldes først og fremmest den svage udvikling i produktiviteten. Vi får ikke nok ud af vores arbejdsindsats. I 1990'erne lå dansk produktivitet 30 pct. over gennemsnittet for de rige lande. I dag ligger vi kun 12 pct. over gennemsnittet. Derfor er det en hovedopgave for regeringen at få lagt grundlaget for en stærk produktivitsudvikling i hele samfundet, både i eksportvirksomhederne, i hjemmemarkedserhverv og i den offentlige sektor. Danmark skal igen rykke op ad rangstigen. Vi skal ligge tæt på de lande i OECD, der har den højeste produktivitet.

Regeringen vil derfor nedsætte en produktivitetskommission, der skal kortlægge årsagerne til den lave produktivitsvækst siden midten af 1990'erne og på den baggrund komme med konkrete anbefalinger, der kan styrke produktiviteten i Danmark.

Et nationalt kompetence- og vidensløft

En af måderne til at forbedre produktiviteten er målrettet at investere i viden og uddannelser. Der er behov for at løfte danskernes kompetencer og kvalifikationer, særligt hos de mange ufaglærte. Flere danskere skal derfor gennemføre en uddannelse i form af såvel faglærte uddannelser som videregående uddannelser.

Det er regeringens mål, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015 og 60 pct. en videregående uddannelse i 2020. Vi hæver barren i forhold til den tidligere regering. For erhvervslivet efterspørger uddannet arbejdskraft. Og kvalificerede medarbejdere er med til at tiltrække udenlandske virksomheder til Danmark.

Og vi skal prioritere forskningen, så vi kan udvikle ny viden og nye produkter og ydelser. Vi skal sætte fokuseret ind for at blive endnu dygtigere.

Blandt andet skal vi øge innovationen i et samspil mellem vores vidensinstitutioner og virksomhederne.

Konkurrencedygtige rammebetingelser og grøn omstilling

Danmark skal kunne tiltrække interessante og udviklende arbejdspladser. Så vi både kan fastholde et højt løn- og velstandsniveau og et konkurrencedygtigt erhvervsliv.

Varig jobskabelse og moderne konkurrencekraft kræver en udbygget infrastruktur. Råvarerne skal nå frem til virksomhederne. Produkterne skal nå ud til kunderne. Medarbejderne skal kunne komme på arbejde. Hvis der er trængsel på vejene, eller togene ikke går til tiden, så koster det travle familier dyrebar tid. Derfor skal den kollektive trafik og infrastrukturen fungere godt.

Varig jobskabelse afhænger også af, at små virksomheder har gode muligheder for at vokse sig store og skabe arbejdspladser. Men antallet af nye danske vækstvirksomheder er faldet over de seneste år. Den udvikling skal vi vende. Danmark skal have flere vækstvirksomheder.

Og et effektivt kreditmarked er en vigtig forudsætning for en stærk konkurrenceevne og en høj velstand. Samfundets opsparing skal omsættes i investeringer og i vækst.

Konkurrencen blandt danske virksomheder er ikke tilstrækkelig skarp. Det gælder især de mange mindre virksomheder, der er rettet mod hjemmemarkedet, bl.a. inden for byggeri og service. Effektiv konkurrence holder virksomhederne til ilden og fremmer en høj produktivitet og innovation. Derfor skal konkurrencen styrkes i hele erhvervslivet.

Virksomhederne bliver mødt af for meget offentligt bureaukrati. Det skal vi rydde op i. For en effektiv offentlig service og regulering er med til at understøtte danske virksomheders konkurrenceevne.

Regeringen ønsker at bruge den offentlige sektors efterspørgsel aktivt til at fremme innovation og problemløsning, så de private virksomheder bliver mere konkurrencedygtige, og den offentlige sektor kan levere bedre service til borgerne. F.eks. når det gælder udvikling og udnyttelse af moderne velfærdsteknologi.

Et øget samarbejdet mellem den offentlige og private sektor vil være til fordel for begge samfundssektorer. Regeringen vil gennemføre en analyse af, hvornår det er økonomisk fordelagtigt at anvende offentlig-privat partnerskab (OPP) til løsning af offentlige bygge- og anlægsprojekter.

Vi skal skabe de bedste rammer for, at Danmark kan blive et grønt videns- og produktionssamfund. Danmark skal udnytte vores førerposition på det grønne område. Derfor skal der udvikles grønne virksomheder. Blandt andet inden for energi, miljø-, og bioteknologi. Og der skal stilles krav til dem. Men også sørge for, at de konkurrenceudsatte og energiintensive virksomheder får tid til at tilpasse sig. Det er simpelthen økonomisk fornuft at begrænse forbruget af knappe ressourcer.

Omstillingen til en grøn økonomi vil styrke Danmarks energipolitiske uafhængighed, skabe grundlag for nye danske job og give danske virksomheder et forspring på markederne for

grøn teknologi. Derfor skal vi gøre os uafhængige af fossile brændsler, have mere vedvarende energi, mindre udslip af drivhusgasser og lavere energiforbrug.

I Danmark har vi indrettet os sådan, at vi betaler mere i skat end de fleste og også har et bedre, tryggere og mere retfærdigt samfund end de fleste. Vi skal bruge vores skattesystem effektivt til at fremme en grøn og sund udvikling. Og til at forebygge økonomisk ustabilitet. Skatten skal understøtte konkurrenceudsatte danske virksomheders konkurrenceevne.

Danmark skal være et åbent land, som bruger de muligheder, globaliseringen giver os.

Danske virksomheder eksporterer især til vores nabolande, mens eksporten til de nye vækstmarkeder i Sydamerika og Asien kun udgør en beskedent del af den samlede vareeksport. Her er vi bagefter både OECD-gennemsnittet og en lang række europæiske lande.

Det skal vi gøre bedre. For en stærk eksport gavner os alle. Øget eksport giver øget velstand i Danmark. Derfor skal eksporten styrkes – særligt på de markeder, hvor potentialet er størst.

Danmark skal også være bedre til at tiltrække udenlandske investeringer. Investeringer i Danmark fra udenlandske investorer ligger under gennemsnittet for de rige lande. Det skal der rettes op på.

Vi skal derfor skabe bedre rammer for udenlandske virksomheders investeringer i danske virksomheder.

UDDANNELSE, FORSKNING OG KOMPETENCER

Bedre og mere uddannelse og forskning er afgørende for at sikre vækst og velstand i fremtiden. For den enkelte kan uddannelse sikre beskæftigelse, højere løn og gode muligheder. Og et højere uddannelsesniveau lægger et solidt fundamentet under hele samfundets udvikling.

Uddannelse er også en afgørende forberedelse til at deltage som kritisk og aktiv borger i et levende demokrati i en globaliseret verden. Uddannelse skal give en ballast af viden og oplevelser i et menneskes liv. Uddannelse styrker dermed også muligheden for at danne sig sin egen mening, og reelt at tage egne beslutninger og tage del i beslutninger, der vedrører fællesskabet. Uddannelser som opdrager til demokrati, må også være demokratiske i hverdagen. Derfor skal børn og unge inddrages i takt med, at de bliver i stand til at tage stilling til beslutninger vedrørende den uddannelsesinstitution, som de går på. Eleverne skal opleve, at de har indflydelse, og at det nytter at engagere sig.

Uddannelse har vidtrækkende betydning både for den enkelte og for samfundet som helhed – både økonomisk og demokratisk. Derfor skal der sikres mulighed for videre-, ny- og efteruddannelse hele livet igennem.

Danmarks konkurrencefordel skal være, at danskerne er blandt de dygtigste og mest kreative samtidig med, at udviklingen i omkostninger er på et niveau, der er rimeligt i forhold til omverdenen, omend vi aldrig kan konkurrere på lave lønninger. De hurtigt voksende økonomier ikke mindst i Asien har satset massivt på at opkvalificere deres borgere. Danmark presses derfor ikke længere kun af billig manuel arbejdskraft, men på alle niveauer i værdikæden.

Derfor skal vi forbedre vores uddannelser og investere i forskning. Vi skal investere i mennesker. Både i de små børns behov for nærhed, tryghed og udviklingsmuligheder og fra folkeskolen og op gennem uddannelsessystemet.

Det er regeringens mål, at 95 procent af alle unge gennemfører mindst en ungdomsuddannelse. Det kræver nytænkning i ungdomsuddannelserne og ikke mindst i folkeskolen, hvor op mod hver sjette ikke får et tilfredsstillende udbytte af undervisningen. Samtidig er det regeringens mål, at 60 procent af alle unge gennemfører en videregående uddannelse og at 25 pct. gennemfører en lang videregående uddannelse. Samtidig er det regeringens mål, at flere gennemfører en erhvervsuddannelse – gerne som et skridt på vejen til en videregående uddannelse. Indfrielse af regeringens målsætninger kræver, at der oprettes flere uddannelsespladser, og at kvaliteten af uddannelserne bliver bedre. Regeringen vil endvidere løbende øge investeringerne i forskning, så vi sikrer, at mindst 1 procent af BNP anvendes til forskning, fordi det bidrager til vækst.

Regeringen vil forny det danske uddannelses- og forskningssystem:

- En god skolegang grundlægges i daginstitutionerne. Derfor skal kvaliteten af daginstitutionerne øges. Regeringen vil drøfte veje hertil med kommunerne – f.eks. minimumsnormeringer.
- En bedre folkeskole, der giver alle børn mulighed for at lære så meget som muligt og få et højere fagligt udbytte af undervisningen, og giver børnene lyst til og forudsætninger for at gennemføre en ungdomsuddannelse.
- Flere uddannelsespladser til unge og en uddannelsesgaranti på erhvervsuddannelserne – med sikkerhed for praktikpladser.

- Bedre kvalitet i ungdomsuddannelserne ikke mindst på erhvervsuddannelserne med henblik på at begrænse det alt for store frafald.
- Højere kvalitet på de videregående uddannelser.
- Hurtigere igennem uddannelserne.
- Forskning på et højt niveau, så vi lægger fundamentet for fremtidens arbejdspladser og velstand. Målet om at de offentlige forskningsinvesteringer udgør 1 procent af BNP skal være et gulv – ikke et loft. Og så skal forskningen afbureaukratiseres og forankres bredere i uddannelsesverdenen end hidtil.
- Mere uddannelse til dem, der har fået mindst uddannelse, herunder kompetencegivende uddannelse til ufaglærte, for at opkvalificere til nye jobmuligheder og dermed forbedre Danmarks konkurrenceevne.

HØJERE KVALITET I DAGTILBUDDENE

Regeringen mener, at alle børn har ret til en god start på livet, hvor de har en tryk hverdag og bliver set og anerkendt. For langt de fleste børn er dagtilbuddene rammen om en stor del af børnelivet, og det er her grundstenen til en god skolegang lægges. Gode dagtilbud er ligeledes en vigtig forudsætning for at bryde den sociale arv. Derfor er det af afgørende betydning, at vores dagtilbud er af høj kvalitet.

Børn har brug for tryk, udfordring, leg, samvær med voksne – ikke blot opsyn. Mange forældre har gennem flere år oplevet, at kvaliteten af dagtilbuddene er blevet udhulet, så der i dag er flere børn for hver voksen, og at pædagogerne i øvrigt anvender en større del af deres tid på aktiviteter, der ikke er vendt mod børnene.

Regeringen ønsker derfor, at kvaliteten af dagtilbuddene øges, eksempelvis ved at der stilles krav om minimumsnormeringer. Antallet af lukkedage bør begrænses. Regeringen vil drøfte veje hertil med kommunerne.

EN BEDRE FOLKESKOLE, SÅ FLERE UNGE LÆRER MERE

Regeringen vil fremsætte forslag om en reform af folkeskolen. Folkeskolen skal være hele Danmarks skole. Vi skal have en faglig stærk folkeskole, der har plads til og er attraktiv for alle børn. En folkeskole, som skal sikre alle elever et højere fagligt udbytte af undervisningen - uanset hvilke forudsætninger, det enkelte barn har for uddannelse. En folkeskole, hvor færre elever modtager specialundervisning og flere inkluderes i den almindelige undervisning med de nødvendige støtteforanstaltninger og faglige udfordringer. En folkeskole, som kombinerer teoretisk viden og praktiske kundskaber og motiverer til at lære mere. Og en folkeskole, der giver eleverne de bedste forudsætninger for at blive aktive og kritiske medborgere.

Regeringen indbyder alle partier til forhandlinger om "en ny start for folkeskolen" og til et reelt partnerskab, hvor folkeskolens aktører – elever, forældre, lærere, skoleledere og andre medarbejdere, kommuner, organisationer – forpligter hinanden på ambitiøse krav og konkrete indsatsområder. Et partnerskab, hvor ideologiske mærkesager viger for gensidig respekt, og hvor skolens interesser arbejder sammen. Et partnerskab, der giver plads til, at den enkelte elev kan udvikle sine potentialer bedst muligt i et velfungerende fællesskab. Et partnerskab, hvor vi viser lærerne tillid og giver dem mere tid til at undervise.

Derfor vil regeringen se positivt på ansøgninger fra kommuner, der ønsker at dispensere fra reglerne om kvalitetsrapporter, elevplaner og andre centralt fastsatte regler i lyset af kommunens egen indsats for at sikre evaluering af elevernes skolemæssige fremskridt og disses betydning for samspillet med forældrene. Det er afgørende, at folkeskolen fortsat udvikler sin evalueringskultur. Derfor skal de løbende test tilrettelægges som interne, pædagogiske redskaber, der ikke anvendes til rangordning af skoler.

Folketinget skal skabe rammerne for en bedre folkeskole. Den enkelte skole skal – i fællesskab med kommunen – tilrettelægge sit arbejde og udvikle et værdigrundlag, som tager udgangspunkt i skolens elever og lærere. Elever, forældre og lærere skal have et medejerskab til skolen og skal kunne genkende skolens værdigrundlag i skoledagen.

Regeringen ønsker en folkeskole, hvor vi har høje forventninger til hinanden og opfylder gensidige krav. Eleverne skal være undervisningsparate og respektere undervisningen og fællesskabet. Uro, støj og mobning nedbryder fællesskabet, og resultatet er dårligere undervisning, utrygge elever og et dårligt arbejdsmiljø for lærerne. Forældre skal leve op til deres del af ansvaret og opdrage børnene, så de kan indgå i et fællesskab. Det er lærernes ansvar, at undervisningen er god, inddragende og inspirerende. Skoleledelsen har et særskilt ansvar for, at der tages hånd om udfordringerne.

En reform af folkeskolen skal:

- Sikre, at alle børn senest ved afslutningen af 2. klasse har lært at læse, skrive og regne og at elever, der har problemer med at lære, får hjælp hurtigst muligt.
- Sikre, at folkeskolens lærere underviser i fag, hvor de har kompetence svarende til linjefag.
- Sikre bedre ledelse. Folkeskolens ledere har en afgørende opgave. Det er vigtigt at skabe rammerne for fortsat udvikling af ledelsesopgaven.
- Skabe rammer for, at alle elever kan få det bedste udgangspunkt for skolearbejdet uanset baggrund og forudsætninger, f.eks. ved at give lektiehjælp og ved at medarbejdere med forskellige kompetencer kan give en relevant social indsats.
- Sikre, at flere elever inkluderes i den almindelige undervisning og ikke udskilles til specialundervisning.
- Forpligte skolens aktører på at skabe en tryk skolegang for alle uden uro, støj og mobning, så undervisnings- og arbejdsmiljøet i folkeskolen højnes. Derfor skal Lov om Undervisningsmiljø revideres.
- Styrke kommunernes tilskyndelse til at oprette helhedsskoler, hvor læring, fysisk udfoldelse og sociale aktiviteter kan integreres i et helstøbt forløb over hele dagen.
- Styrke elevernes muligheder i en globaliseret verden, f.eks. gennem udvidelse af sprogundervisningen, så der tilbydes undervisning i op til 3 fremmedsprog.
- Regeringen vil iværksætte forsøg med tolærerordning på forskellige klassetrin.

Regeringen vil prioritere modersmålsundervisning.

Regeringen vil endvidere sikre, at det for alle familier er økonomisk overkommeligt, at deres børn kommer på efterskole.

BEDRE KVALITET I UNGDOMSUDDANNELSER OG UDDANNELSESGARANTI TIL ALLE UNGE

At få en ungdomsuddannelse er den bedste vej til videre uddannelse og til arbejdsmarkedet. Det er regeringens mål, at 95 procent af en ungdomsårgang gennemfører mindst en ungdomsuddannelse i 2015. Det kræver forbedringer på ungdomsuddannelserne, og der skal i særlig grad sættes ind over for det store frafald på erhvervsuddannelser. Samtidig skal der være valgmuligheder for dem, der ikke umiddelbart kan gennemføre en ungdomsuddannelse.

Regeringen vil i de kommende år oprette flere uddannelsespladser, så de unge kan komme i gang med en uddannelse.

Regeringen vil som led i trepartsdrøftelserne komme med bud på, hvordan vi kan sikre bedre kvalitet på erhvervsuddannelserne. Det kan bl.a. ske ved, at mere undervisning bliver lærerstyret, færre elever på hvert hold og udvikling af faglige niveauer, der stiller realistiske krav og udfordrer alle elever så meget som muligt.

Alt for mange unge gennemfører ikke deres uddannelse, fordi de ikke kan finde en praktikplads. Regeringen vil skærpe uddannelsesgarantien og sikre praktikpladser, så alle kan afslutte deres erhvervsuddannelse.

Det skal bl.a. ske ved indførelse af sociale klausuler, hvor der ved offentlige udbud laves aftaler om, at leverandøren opretter eller har oprettet et bestemt antal praktikpladser dog ikke nødvendigvis til den konkrete opgave. Sociale klausuler skal udformes på en sådan måde, så det ikke udelukker virksomheder, hvor det ikke er relevant at have lærlinge, fra at byde på en opgave af den grund.

Samtidig skal det være dyrere for virksomheder, der ikke tager lærlinge, at svigte deres ansvar. I perioder med lavkonjunktur, hvor arbejdsgiverne ikke kan oprette de nødvendige praktikpladser, vil vi give de unge en garanti for en skolepraktikplads.

Regeringen ønsker generelt at øge kvaliteten af ungdomsuddannelserne, herunder de gymnasiale uddannelser, som udgør den primære vej til videregående uddannelse. Der er bl.a. behov for at nedbringe klassestørrelserne, der mange steder er blevet en alvorlig barriere for ordentlig indlæring. Regeringen vil med udgangspunkt i sine uddannelsespolitiske målsætninger foretage et serviceeftersyn af de gymnasiale uddannelsers indhold og rammer.

Regeringen vil desuden nedsætte et udvalg, som skal udarbejde forslag til en taxameterreform, der fordeler ressourcerne til ungdomsuddannelserne mere retfærdigt. Taxametersystemet skal bl.a. tage højde for uddannelsesstedernes forskellige geografiske og sociale udfordringer. Det vil bl.a. forbedre uddannelsesdækningen i yderområderne.

Til unge, der ikke har forudsætninger for at gennemføre en almindelig ungdomsuddannelse, skal der indføres en fleksuddannelse med skræddersyede uddannelsesforløb, hvor den unge kan gennemføre moduler indenfor ungdomsuddannelser, produktionskoler og højskoler mv., der tilsammen skal udgøre en fuld ungdomsuddannelse.

VIDEREGÅENDE UDDANNELSER OG FORSKNING PÅ ET HØJT NIVEAU

I fremtiden vil der mangle kvalificeret arbejdskraft, og derfor er det vigtigt nu at komme i gang med både en udvidelse og forbedring af de videregående uddannelser. I dag er målet om, at 50 pct. af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse stort set opfyldt. Men analyser viser, at det ikke er nok, hvis det fremtidige behov for kvalificeret arbejdskraft skal imødekommes.

Der mangler en langsigtet plan for udvidelse og forbedring af de videregående uddannelser. Der skal langt flere studiepladser til, hvis behovet for veluddannet arbejdskraft skal opfyldes. Og der er brug for forbedringer af uddannelserne, hvis frafaldet på studierne skal undgås.

Derfor skal det nuværende mål hæves. Regeringen vil hæve målsætningen for, hvor stor en andel af en ungdomsårgang, der gennemfører en videregående uddannelse til 60 pct. i 2020. Samtidig vil regeringen indføre en ny målsætning om, at mindst 25 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en lang videregående uddannelse. Regeringen vil derfor øge antallet af studiepladser, så flere unge får en uddannelse og behovet for veluddannet arbejdskraft opfyldes. Regeringen vil udvide og forbedre uddannelserne i Danmark, så flere kommer i gang og færre falder fra. Og regeringen vil derfor samle alle videregående uddannelser under samme ministerium.

Regeringen vil:

- Oprette 10.000 flere studiepladser ved de videregående uddannelser frem mod 2020. Forslaget indføres fra 2012. Med tiltaget skaber regeringen mulighed for at 60-procentsmålsætningen vil være opfyldt i 2020.
- Styrke kvaliteten af undervisningen på erhvervsakademierne, professionshøjskolerne og universiteterne.
- Ændre styrings- og bevillingssystemet for universiteter og de øvrige videregående uddannelser, så det giver større frihed og mindre detailregulering, samt bedre muligheder for at satse på kvalitet i uddannelserne og forskningen for at skabe de bedste uddannelser, den bedste forskning og et værdifuldt samspil med det omgivende samfund.
- Evaluere akkrediteringsystemerne for de videregående uddannelser og sikre det bedst mulige udbud af uddannelser på tværs af sektorer.
- Gennemføre flerårsaftalen om de kunstneriske uddannelser. Regeringen vil særligt vægte ambitionen om en øget internationalisering på alle uddannelsesinstitutionernes aktivitetsområder, samt koblingen til det resterende uddannelseslandskab.
- Forbedre overgangene fra en uddannelsessektor til en anden, f.eks. fra professionsbacheloruddannelserne til kandidatuddannelserne på universitet.
- Styrke professionshøjskolerne og dermed kvaliteten af velfærdsuddannelserne i Danmark, ved at sikre velfærdsuddannelser på et højt fagligt niveau, som understøtter en innovativ offentlig sektor og bidrager til udvikling af velfærds-teknologi. Professionshøjskolerne skal i et vist omfang, og i samarbejde med universiteterne, have mulighed for at få del i forskningsmidler og opbygge stærke videnscentre. Samtidig er det vigtigt at sikre samspillet mellem velfærds-uddannelser og mere teknisk og merkantilt prægede uddannelser, både på professionshøjskolerne og mellem erhvervsakademierne, professionshøjskoler og universiteter.

HURTIGERE IGENNEM UDDANNELSERNE

Danske unge er væsentligt længere tid om at gennemføre deres uddannelse sammenlignet med unge i mange andre lande. Regeringen vil give unge en tilskyndelse til hurtigere at komme i gang med en uddannelse og til hurtigere at færdiggøre uddannelsen.

Det er regeringens opfattelse, at SU-systemet giver gode muligheder for, at alle med relevante kvalifikationer kan gennemføre en uddannelse uanset deres sociale baggrund. Derfor vil regeringen bevare SU-systemet i dets nuværende form, men undersøge mulige positive incitamenter indenfor SU-systemet, der kan få unge til både at begynde tidligere på deres uddannelse og gøre uddannelsen hurtigere færdig end i dag.

Det skal endvidere undersøges, om det er muligt og forsvarligt at tilrettelægge uddannelserne anderledes, så de kan gennemføres på kortere tid - f.eks. ved kortere ferie og overgang fra to til tre årlige semestre. Uanset hvordan uddannelserne tilrettelægges, skal niveauet på den enkelte uddannelse fastholdes eller højnes.

Og så skal både bedre vejledning og nye optagelsesformer bidrage til at mindske frafaldet.

EN HØJ INNOVATIONSKAPACITET

Danmark skal blive bedre til at konkurrere på innovation. Fremtidens arbejdspladser skabes især inden for vækstområder som energi, miljø og velfærd. Det er områder, som OECD har udpeget til globale vækstområder, og hvor vi i dag har et stort erhvervmæssigt potentiale.

De lande, som formår at skabe en ny kultur for samarbejde mellem den offentlige sektor og private virksomheder om at udvikle nye løsninger på de globale udfordringer, vil drive innovation i både den offentlige og private sektor og stå rustet til at bevare velfærden i fremtiden. Det er kernen i en moderne innovationspolitik.

Der er for mange eksempler på, at Danmark har stærke globale styrkepositioner, som vi ikke satser målrettet på at udvikle. Regeringen vil derfor arbejde for at øge innovationskapaciteten i Danmark. Danmark har brug for sin første egentlige innovationsstrategi.

En høj innovationskapacitet handler om, at virksomhederne får de bedste rammer til at udnytte fremtidens kilder til innovation. Det kræver, at uddannelsessystemet forstår og reagerer på kravene til fremtidens arbejdskraft. At universiteter og andre vidensinstitutioner åbner sig og deltager i fremtidens globale innovationsnetværk.

Regeringen vil derfor:

- Kortlægge hvor Danmark i dag har globale styrkepositioner i form af klynger med viden, kompetencer og virksomheder. Den viden er et helt fundamentalt grundlag for at kunne føre en moderne innovationspolitik, som kobler globale udfordringer med danske spidskompetencer.
- Udvikle Danmarks første innovationsstrategi i samarbejde mellem ministeren for videregående uddannelse, forskning og innovation, erhvervsministeren og relevante sektorministre.
- Analysere eksisterende innovationsordninger for at vurdere, om innovationskapaciteten kan øges.

FORSKNING SOM VÆKSTMOTOR

Investeringer i forskning og innovation er en afgørende forudsætning for, at vi har noget at leve af i Danmark i fremtiden. Det er investeringer, der er med til at lægge fundamentet for fremtidens arbejdspladser og velfærd.

Regeringen vil derfor fastholde og på sigt udbygge det nuværende niveau for forskningsmidler på 1 procent af BNP. Den internationale Barcelona-målsætning om anvendelse af 1 pct. af BNP til offentlig forskning skal være et gulv – ikke et loft.

Ved tildeling af nye forskningsmidler vil regeringen sikre, at universiteterne får flere basismidler og bedre muligheder for at langtidsplanlægge. Basismidlerne skal sikre grundforskning og dermed udbud af uddannelser på et højt internationalt kvalitetsniveau.

Den strategiske forskning skal kanaliseres ud på langt færre indsatsområder, der afspejler Danmarks styrkepositioner, i armslængde fra det politiske system. Det er fremover kvaliteten i ansøgningen, som er den afgørende parameter, og den politiske styring skal begrænses til det strategiske niveau.

Regeringen vil gribe fat om den store udfordring, det er at sikre, at universiteterne og uddannelsesinstitutioner åbner sig op og deler viden med det omgivende samfund. Det er en forudsætning for at skabe en velfungerende vidensøkonomi.

Regeringen vil derfor skabe et nationalt partnerskab mellem universiteter, erhvervsliv og offentlige myndigheder om at nyttiggøre forskningen til gavn for samfundet. Partnerskabet skal indsamle gode erfaringer fra ind- og udland og komme med konkrete anbefalinger til i højere grad at nyttiggøre forskningen i Danmark. Og det skal udvikle modeller for erhvervssamarbejde, der er meriterende for forskeren. Samtidigt skal der laves udbud, hvor uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv kan byde ind med aktiviteter, der forstærker spillet, eksempelvis erhvervsforskningscentre med udgangspunkt i styrkepositioner og indsatsområder.

MERE UDDANNELSE TIL DEM, DER HAR FÅET MINDST UDDANNELSE

Den globale konkurrence kræver, at den danske arbejdsstyrke opkvalificeres, og at alle lønmodtagere bliver mere opstillingsparate. Det er derfor ikke nok at satse på at uddanne børn og unge. Der er også behov for at forbedre kvalifikationerne blandt de voksne ufaglærte, så de bliver i stand til at varetage de nye job, der erstatter de gamle job, der flytter til udlandet.

Som led i trepartsforhandlingerne vil regeringen derfor drøfte med arbejdsmarkedets parter, hvorledes der kan ske en styrkelse af voksen- og efteruddannelsesindsatsen, bl.a. så flere ufaglærte får en kompetencegivende uddannelse. Målet er at løfte den samlede aktivitet, så flere personer får mulighed for at påbegynde en kompetencegivende uddannelse – enten på faglært eller videregående niveau.

NY VÆKST OG BESKÆFTIGELSE

Danske virksomheders konkurrenceevne er udfordret. Virksomheder i Asien og Sydamerika presser danske virksomheder både på innovation, pris og kvalitet. Mange job er gået tabt i den private sektor under den økonomiske krise - også til vores nabolande. Job, som der er risiko for aldrig kommer tilbage. Danmark har brug for ny vækst. Vi har brug for et erhvervsliv, der skaber job og fremgang for danskerne.

Det er regeringens mål, at det skal være mere attraktivt at drive virksomhed i Danmark. Vi må erstatte de job, der flytter til udlandet, med nye job. Danmark skal være et land, hvor moderne virksomheder udvikler og fremstiller globalt førende ydelser og varer.

De generelle rammevilkår skal forbedres. Det gælder f.eks. i forhold til arbejdsudbud, uddannelse, forskning og infrastruktur. Men det er ikke nok. Det er også nødvendigt at opbygge nye og styrke eksisterende styrkepositioner for ikke mindst danske produktionsvirksomheder.

Vi ønsker en ny og mere målrettet erhvervspolitik. Det handler om at fokusere og satse på områder, hvor danske virksomheder har særlige styrkepositioner, hvor der er udsigt til en stigende global efterspørgsel, og hvor vi samtidig kan løse vigtige globale samfundsproblemer inden for f.eks. sundhed, klima og miljø.

Regeringen vil forny erhvervspolitikken i tæt dialog med virksomhederne. Og på de største satsningsområder ønsker regeringen at etablere forpligtigende partnerskaber med virksomheder og organisationer, der kan sikre en løbende udvikling af de politiske initiativer.

DANSKE VIRKSOMHEDER SKAL VÆRE INNOVATIVE

Det er nødvendigt at få gang i innovationen, hvis virksomhederne skal klare sig globalt.

Danmark har stolte traditioner som produktionsland. Det skal vi fortsat have. For produktion er forudsætningen for, at der også fremover vil blive placeret arbejdspladser med et stort vidensindhold i Danmark. Viden og erfaring fra medarbejdere i produktionen indgår i udvikling af nye eller forbedrede produkter og processer. Innovation og produktion hænger snævert sammen.

Danmark er i høj grad også et servicesamfund. Også i servicesektoren er der brug for innovation og fornyelse.

Politisk skabte rammer spiller en stadig større rolle for innovationen i virksomhederne. Regeringen vil fremlægge en strategi, der skal sætte rammerne for en styrkelse af innovationen i de danske virksomheder. Strategien skal blandt andet afdække mulige reguleringstiltag og initiativer, hvor den offentlige sektor kan understøtte udviklingen af nye stærke eksportområder inden for f.eks. energi-, vand-, biotek-, miljø- og velfærdsteknologi.

Omkring en tredjedel af den samlede efterspørgsel i samfundet kommer fra den offentlige sektor. Lovgivning og anden offentlig regulering har indflydelse på andre store dele af den samlede efterspørgsel. Der er et stort potentiale i at anvende denne efterspørgsel, så den fremmer innovationen i både det offentlige og det private erhvervsliv f.eks. gennem anvendelse af funktionsudbud. Der er ikke mindst muligheder inden for velfærdsteknologi

og grøn omstilling. Regeringen vil derfor fremlægge en strategi for intelligent offentligt indkøb på tværs af ministerier og myndighedsniveauer.

Regeringen vil nedsætte en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra relevante ministerier, organisationer og virksomheder, der sammen skal formulere et offensivt bud på en national strategi og konkret handlingsplan for at skabe vækst i dansk turisme.

Regeringen vil endvidere udarbejde en ny designstrategi, der udnytter Danmarks styrker på området, så Danmark kan udbygge sin position på området.

Oplevelsesøkonomien er i rivende udvikling i Danmark. Regeringen vil udbygge arbejdet på området og konkret benytte det momentum dansk gastronomi har oparbejdet i de seneste år til at styrke det traditionelle danske fødeerhverv via samarbejder med andre brancher om udviklingen og markedsføringen af dansk og nordisk madkultur.

BEDRE RAMMEVILKÅR FOR VIRKSOMHEDER

Danske virksomheder skal have de bedste betingelser for at konkurrere på de globale markeder. Derfor skal vi gøre langt mere i forhold til de rammevilkår, der afgør om virksomhederne kan vokse og skabe job. Det gælder ikke mindst beskatning, offentlig service og regulering, uddannelse og arbejdskraft.

I Danmark er virksomhederne forpligtede til at bidrage til fællesskabet og leve op til en lang række krav, f.eks. om miljø- og forbrugerbeskyttelse. Sådan skal det også være fremover. Samtidigt skal kravene udformes og håndhæves med respekt for erhvervslivets vilkår. Den offentlige sektor skal understøtte virksomhedernes udviklingsmuligheder. Det være sig i forhold til erhvervsstøtte og -rådgivning, som regeringen vil gennemgå for at maksimere udbyttet i forhold til produktivitet og innovation. Og det være sig i forhold til afbureaukratisering, hvor regeringen vil afdække nye områder, hvor byrderne kan lettes. Initiativerne skal udvikles under hensyn til både nystartede virksomheder, små- og mellemstore virksomheder og store virksomheder.

Konkurrencen er på mange områder ikke stor nok i Danmark. Mere konkurrence betyder lavere priser og et varieret udbud af varer og tjenester. Med hårdere konkurrence og mindre omkostninger bliver danske virksomheder stærkere på det globale marked. Regeringen vil blandt andet se på, om konkurrencen kan øges gennem en mere effektiv og anvendelig konkurrencelovgivning.

NYE SAMARBEJDSFORMER MELLEM DEN PRIVATE OG OFFENTLIGE SEKTOR

Tiden er inde til at se pragmatisk på grænserne mellem den private og offentlige sektor. Den offentlige sektor og private virksomheder skal samarbejde og lære af hinanden. Det er simpelthen mest effektivt, og det kan give nye vækstmuligheder og nye job. Partnerskaber mellem offentligt og privat kan åbne nye muligheder til at kommercialisere de løsninger, der udvikles.

ØGET VÆKSTFINANSIERING

Tilgængeligheden af risikovillig kapital er faldet under krisen. Det har sat mange virksomheder i store finansieringsmæssige problemer, og det er nødvendigt at iværksætte tiltag, der kan forbedre muligheden for kapital til iværksættere og andre små virksomheder. Regeringen vil undersøge muligheder for at små virksomheder også får mulighed for at udstede virksomhedsobligationer samt afdække, om der skal ske ændringer i f.eks. Vækstfondens muligheder for at tilføre virksomhederne risikovillig kapital.

Derudover vil regeringen gennemføre en grundig analyse af den samlede erhvervsstøtte. Analysen skal danne grundlag for en beslutning om en reduktion og omlægning af erhvervsstøtteordningerne. Regeringen vil forsyne alle relevante erhvervsstøtteordninger med en solnedgangsklausul, som skal sikre, at erhvervsstøtten løbende evalueres, som grundlag for beslutninger om en eventuel videreførelse.

Regeringen vil søge at gennemføre en fuldt finansieret afskaffelse af iværksætterskatten.

ÅBENHED OVER FOR UDLANDET

Danmark skal være et åbent land, som bruger de muligheder, globaliseringen giver os.

Regeringen vil satse målrettet på at forbedre vilkårene for at tiltrække udenlandske virksomheder og højt kvalificeret arbejdskraft fra udlandet. Regeringen vil derfor styrke den internationale rekruttering og blandt andet forbedre modtagelsen af medrejsende familier og ægtefæller samt sikre bedre rammevilkår for familiernes liv, mens de er her. Blandt andet ved at fremme muligheden for etablering af internationale skoler.

Det er også væsentligt, at danske eksportvirksomheder får langt bedre fat især på de nye store vækstmarkeder i BRIK-landene. Vi er ikke gode nok til at udnytte potentialerne i forhold til disse lande. Regeringen vil udarbejde konkrete og målrettede strategier for alle BRIK-lande. Og vi skal i højere grad prioritere og koordinere strategiske indsatser i disse lande og i næste bølge af vækstlande.

For at styrke virksomhedernes forretningsmuligheder over for udenlandske samarbejdspartnere og styrke det danske turisterhverv vil regeringen gennemføre en gennemgribende revision af de danske visumregler, der skal sikre, at reglerne bliver tidssvarende og i tråd med visumreglerne i vores nabolande.

Endelig vil regeringen gøre en langt større indsats for at hjælpe virksomhederne med at få fodfæste på eksportmarkederne. Derfor skal den nuværende eksportindsats koordineres bedre.

FORSKNINGS- OG INNOVATIONSPOLITIK

Mange danske virksomheder brænder for at udvikle globalt førende produkter netop på de områder, hvor vi er længst fremme. Regeringen vil indgå i en tæt dialog med erhvervslivet og offentlige serviceområder om prioritering af forsknings- og udviklingsmæssige indsatsområder.

AKTIV HJÆLP TIL YDEROMRÅDERNE

Nogle af de yderste egne af Danmark er præget af stagnation og tilbagegang. Der skal også skabes en positiv udvikling i yderområderne.

Det er samtidigt afgørende for udviklingen i yderområderne, at landbrugets økonomi stabiliseres, så erhvervet fortsat kan bidrage til beskæftigelsen i udkantsområderne.

AKTIV ARBEJDSMARKEDSPOLITIK

Vi har brug for et dynamisk arbejdsmarked. Ledige job skal besættes hurtigt, og de arbejdsløse skal hurtigt kunne få et nyt job. Mange klarer selv den opgave, men andre har brug for hjælp. Det skal ske gennem en aktiv arbejdsmarkedspolitik, der hjælper de ledige med at finde et nyt job og som hjælper dem, der har for få kvalifikationer med at få de rigtige og relevante uddannelses tilbud.

I de seneste ti år er der sket en bureaukratisering af arbejdsmarkedspolitikken. Undersøgelser fra blandt andet Rigsrevisionen viser, at indsatsen ikke er tilstrækkeligt effektiv trods de store summer, der anvendes på den aktive beskæftigelsespolitik. Regeringen ønsker, at beskæftigelsesindsatsen i højere grad måles på sine resultater end på processer.

Regeringen vil:

- Fremrykkeaktivering af dagpengemodtagere og arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere og samtidig sikre bedre hjælp til løse de ikke-arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtageres forskelligartede problemer.
- Sikre at større organisatoriske ændringer på beskæftigelsesområdet forberedes grundigt og annonceres i god tid. Regeringen vil indgå dialog med de relevante parter om eventuelle ændringer af organiseringen af beskæftigelsesindsatsen.
- Søge refusionen på beskæftigelsesområdet ændret, så der lægges mere vægt på resultater frem for efterlevelse af proceskrav.
- Skabe flere frihedsgrader i beskæftigelsesindsatsen, så den bliver mere jobnær og tager udgangspunkt i den enkelte lediges behov.
- Arbejde for, at dobbeltarbejde mellem a-kasserne og jobcentrene undgås.

Eventuelle merudgifter forbundet hermed finansieres af trepartsforhandlingerne.

DANSKE ARBEJDSVILKÅR

En forudsætning for den danske arbejdsmarkedsmodel er, at dem, der arbejder i Danmark, arbejder på danske vilkår. Det er på det grundlag, vi vil byde udenlandsk arbejdskraft velkommen:

- Øget myndighedskontrol, herunder et mere effektivt samarbejde mellem relevante myndigheder og en styrket oplysningsindsats over for udlændinge.
- Stærkere indsats for gennem EU at fuldbyrde danske arbejdsretsdomme i udlandet.
- Undersøge mulighederne for at undgå social dumping, når der udføres større offentlige opgaver.

GRØN OMSTILLING

Verden står overfor to alvorlige kriser. Den økonomiske krise og klima/miljøkrisen. Begge kriser skal løses i en verden præget af store forandringer på vej mod en ny verdensorden.

Kloden kan ikke bære presset på ressourcer og klima, hvis den nuværende retning fastholdes. Derfor står bæredygtighed, grøn økonomi og konkret indsats overfor stigende forureningsproblemer, ressourcemangel og klimaforandringer meget højt på regeringens dagsorden.

Det kræver en større dansk indsats i internationale forhandlinger og i EU for at sikre en mere bæredygtig udvikling.

Danmark har chancen for udvikle sig til et grønt demonstrationsland for nye teknologier og nye metode. På den måde vil vi skabe grundlaget for at bevare og udvikle nye produktions – og videns arbejdspladser i den private sektor til erstatning for de tusindvis af job som Danmark mistede i de seneste år.

Derved forenes fordelene ved et bedre miljø og en stigende beskæftigelse i form af grøn vækst.

Regeringen vil af disse grunde i højere grad end det tidligere har været tilfældet medtage miljø, klima og energi i regeringens beslutningsprocesser.

GRØN ØKONOMI OG ERHVERVSUDVIKLING

Vores tilgang er, at det er ved at gå forrest med ambitiøse mål og en ambitiøs plan, at vi sikrer en grøn økonomi og erhvervsudvikling i Danmark, og gør Danmark klar til en fremtid, hvor al energi er vedvarende.

De kommende år vil vi på globalt plan se stadig stigende efterspørgsel efter energi. Samtidig vil reserverne af særligt olie og gas blive koncentreret på stadig færre lande. Det giver risiko for stigende og ustabile priser på energi.

En omlægning af skatter og afgifter skal sikre, at der skabes de rette incitamentter til at tænke og handle grønt. Det skal kunne betale sig at spare på energien og reducere anvendelsen af pesticider.

En grøn omstilling vil også bidrage til at reducere vores udledning af drivhusgasser. Og vi vil understøtte de grønne styrkepositioner, som Danmark i forvejen er kendt for. Grøn teknologi giver grønne arbejdspladser.

Med klare mål og intelligent regulering vil danske virksomheder kunne afprøve ny grøn teknologi på det danske hjemmemarked. Det vil give dem et forspring i konkurrencen på de nye grønne eksportmarkeder. Hvad enten det gælder vandteknologi, bioteknologi, landbrugsrelateret miljøteknologi eller energiteknologi.

Virksomheder uden for de grønne brancher vil på kort sigt kunne få stigende energi-omkostninger, men regeringen lægger vægt på, at virksomhederne i de konkurrenceudsatte erhverv får tid til at tilpasse sig. Det vil gøre alle Danmarks virksomheder mindre sårbare over for stigende og svingende energipriser.

Grøn omstilling kræver teknologi. Mange af de teknologiske løsninger anvender vi allerede i dag. Andre er udviklet, men endnu ikke udbredt. Og der vil også være behov for at udvikle helt ny teknologi.

Den grønne omstilling skal ske gennem et tæt offentligt-privat-samarbejde. Ved at opstille konkrete, ambitiøse og langsigtede mål bl.a. for vedvarende energi og gennemføre intelligent grøn regulering, vil regeringen tilskynde virksomheder til at udvikle, teste og udbrede de teknologiske løsninger, som den grønne omstilling kræver.

KLIMA- OG ENERGI

Klimaudfordringen skal tages alvorligt og samtidig bruges som løftestang for innovation, jobskabelse, øget eksport af grønne teknologier, opkvalificering af arbejdsstyrken og involvering af kommuner og borgere i omstillingen.

En nedbringelse af udslip af drivhusgasser vil samtidig reducere andre former for luftforurening markant, da en meget stor del af forureningen med bl.a. NOx og partiklerskyldes afbrænding af fossile brændstoffer.

Det indebærer, at der skal fastsættes ambitiøse målsætninger for dansk klima- og energipolitik:

- Hele vores energiforsyning skal dækkes af vedvarende energi i 2050. Vores el- og varmforsyning skal dækkes af vedvarende energi i 2035. Kul udfases fra danske kraftværker og oliefyr udfases senest i 2030. Disse mål skal nås gennem en offensiv indsats fra dag et.
- Det er regeringens mål, at Danmarks udslip af drivhusgasser i 2020 reduceres med 40% i forhold til niveauet i 1990. Regeringen vil i 2012 fremlægge en klimaplan, der peger frem mod dette mål, og som også fastsætter et mål for reduktion af drivhusgasser fra ikke-kvotesektoren.
- Halvdelen af Danmarks traditionelle el-forbrug skal komme fra vind i 2020.
- Der skal udarbejdes en ny samlet strategi for etablering af smarte elnet i Danmark.
- Regeringen vil opprioritere forsknings- og udviklingsmidlerne til klima- og grønne energiteknologier.
- I EU vil regeringen arbejde for, at der fastlægges bindende mål for energi-besparelser og vedvarende energi – også efter 2020 – og at EU's målsætning for reduktion af CO₂-udledningen i 2020 sættes op fra 20 pct. til 30 pct.
- Internationalt vil Danmark arbejde aktivt for en ambitiøs og bindende international klimaaftale, og sikre at Danmark lever op til sin del af ansvaret for reduktion, teknologioverførsel og klimafinansiering.

Målene skrives ind i en klimalov – inspireret af den britiske og den skotske klimalov. Samtidig søges eksisterende lovgivning forenklet. Loven skal på et bredt politisk grundlag gøre det muligt at foretage årlige vurderinger af, hvorvidt klimaindsatsen er på rette spor. Til dette arbejde udvides det miljøøkonomiske råds opgaver, så de løbende evaluerer igangsatte tiltag og rådgiver regeringen i klimaspørgsmål.

For at leve op til målene kræves en bred indsats på især energi, transport og landbrug. Regeringen vil tage initiativer til en sådan bred indsats, der tilsammen vil udgøre en ambitiøs dansk klimastrategi.

Regeringen vil undersøge og udarbejde konkrete forslag til finansieringen af de tiltag, der skal realisere målsætningen om 40 pct. reduktion af drivhusgasser. Regeringen vil bl.a. lægge vægt på, at forventede afgiftstab som følge af udfasningen af kul, olie og gas, reduceret energiforbrug mv. finansieres ved en omlægning af afgifterne som også foreslået i VK-regeringens Energistrategi 2050. Udbygningen af vedvarende energi finansieres som i dag ved PSO- og lignende ordninger.

EN AMBITIØS, LANGSIGTET OG BRED ENERGIAFTALE

- Regeringen vil hurtigst muligt fremlægge et forslag til en energiaftale baseret på en kombination af flere energibesparelser, fortsat udbygning af den vedvarende energi bl.a. med stigende brug af vindkraft i den danske elforsyning.
- På dette grundlag vil regeringen optage forhandlinger med alle Folketingets partier om en bred og langsigtet energiaftale, så de berørte danske virksomheder f.eks. i vindmølleindustrien får et langt varsel om udviklingen på det danske energimarked.

TRAFIK

Bedre fremkommelighed og mindre luftforurening

Danmark har brug for en ny trafikpolitik, som gør det lettere for danskerne at komme på arbejde og for virksomhederne at transportere deres varer. Et moderne samfund forudsætter høj mobilitet. Mobilitet er frihed for den enkelte, men også en forudsætning for vores velfærdssamfund. En mere effektiv og udbygget trafik infrastruktur er derfor også en forudsætning for øget vækst.

Regeringen har endvidere som målsætning at gøre Danmark uafhængig af fossile brændstoffer. Derfor skal en ny transportpolitik sammentænke Danmarks infrastrukturelle og miljømæssige udfordringer.

Danmark står overfor en række udfordringer på transportområdet, hvor det er nødvendigt at tage fat på en ny måde:

- Danskerne spilder tusindvis af timer hver dag på grund af trængsel på vejene og på grund af forsinkede tog. Det mindsker mobiliteten og er dermed en forhindring for vækst.
- Der er en lang række vej- og baneprojekter som det ud fra en samfundsøkonomisk betragtning ville være fornuftigt at gennemføre. Det skal afdækkes, hvornår det er økonomisk fordelagtigt at anvende offentlig-privat partnerskab (OPP) til løsning af disse projekter, og i hvilket omfang det kan skabe råderum til andre investeringer.
- Transporten er årsag til en betydelig del af Danmarks samlede CO₂-udledning og en væsentlig del af den CO₂-udledning, der stammer fra ikke-kvote sektoren. Hertil kommer partikler, NO_x'er, og støj, som har sundhedsmæssige og miljøskadelige virkninger. Det er nødvendigt at nedbringe forureningen fra transportsektoren. Det er herunder nødvendigt at lavere CO₂-udslip fra sektoren bidrager markant til at nå klimamålsætningerne.

Regeringen vil føre en ny transportpolitik med klare målsætninger. Det skal være attraktivt for flere danskere at bruge den kollektive transport, det skal være billigere at købe en energirigtig bil og vi skal investere i nye veje og jernbaner, der giver vækst.

Et centralt virkemiddel består i at sikre, at der købes biler, der forurener mindre. Der er i særlig grad brug for at begrænse forureningen i byerne, hvor sundhedsskaderne fra forurening er størst.

Der er også brug for at begrænse stigningen i biltrafikken ved at få flere til at vælge den kollektive trafik, som er blevet voldsomt fordyret og busdriften er mange steder, også i yderområderne, blevet forringet. Der er ligeledes brug for at få mere gods over på bane og skib.

Regeringen vil derfor:

- Fremsætte forslag til en provenuneutral reform af afgifterne på personbiler, der understøtter ovennævnte. Fritagelsen af elbiler for registreringsafgift forlænges til 2015
- Fremlægge en strategi for fremme af energieffektive køretøjer som hybrid plug-in, el-biler mm. som omfatter infrastruktur mm.
- Fremsætte forslag om en kilometerbaseret afgift på lastbiler, hvis provenu bruges på at gøre den kollektive trafik billigere og på investeringer i den kollektive trafik.
- Regeringen vil videreføre og udvide brugen af halvoffentlige selskaber til finansiering af større infrastrukturprojekter. Det skal afdækkes, hvornår det er økonomisk fordelagtigt at anvende offentlig-privat partnerskab (OPP) til løsning af offentlige infrastrukturprojekter, og i hvilket omfang det kan skabe råderum til andre investeringer.
- I det omfang der frigøres midler i eller til Infrastrukturfonden, vil regeringen arbejde for, at 2/3 af disse bruges til kollektiv trafik, herunder letbaner, og cykling og 1/3 til veje mv. Det svarer til fordeling af midlerne ved den oprindelige grønne transportaftale fra 2009. Regeringen ønsker at elektrificere større dele af jernbanenettet og arbejde for togforbindelser med væsentlig lavere rejsetid både indenlandsk og til og fra udlandet.
- Regeringen vil fremsætte forslag om en betalingsring i Hovedstadsområdet. Regeringen vil sikre en høringsfase og inddragelse af alle relevante interessenter. Betalingsringen indføres for at nedbringe trængslen i og omkring Hovedstadsområdet. Indtægterne, som forventes at udgøre ca. 2 mia. kr., anvendes til bedre og billigere kollektiv trafik i og omkring Hovedstadsområdet. Betalingsringen vil reducere biltrafikken, sikre bedre fremkommelighed på vejene og dermed spare borgere og virksomheder for kostbar tid, som i dag spildes i køer. Desuden vil en betalingsring reducere luftforureningen og vejtrafikkens negative virkninger på sundheden.

Cykling er et billigt, sundt og forureningsfrit transportmiddel. Det er en vigtig prioritering for regeringen at fremme cyklismen.

- Regeringen vil sikre, at der fortsat vil være cykelpuljer, som kommunerne kan søge til cykelprojekter, herunder nye cykelbyprojekter.
- Regeringen vil undersøge, om der kan gennemføres ændringer af færdselsloven til gavn for cyklismen

Antallet af trafikulykker med dødelig udgang har glædeligvis været faldende set over en årrække, men der er stadig mange, der dør eller kommer til skade i trafikken.

- For at styrke trafiksikkerheden vil regeringen styrke bekæmpelsen af "sorte pletter" og øge omfanget af den automatiske fartkontrol.

TRAFIK I ØVRIGT

- Regeringen vil fortsætte arbejdet med udviklingen af forbindelserne mellem Øst- og Vestdanmark, herunder fortsætte undersøgelserne af en Kattegatforbindelse.
- Regeringen vil evaluere om der i forlængelse af strukturreformen kan etableres en mere hensigtsmæssig organisering af den kollektive transport i Danmark.
- Regeringen ønsker at bevare Kastrup Lufthavn som et centralt knudepunkt for lufttrafikken og vil analysere muligheden for at tage initiativer der fremmer dette mål mest muligt.

NATUREN – GRØN VELFÆRD FOR ALLE

Sikring og udvikling af en varieret og mangfoldig natur, der er tilgængelig og til glæde for alle i både hverdag og ferier, er og bør være en central del af Danmarks værdi- og velfærdspolitik.

Alene af den grund vil regeringen give en ambitiøs naturpolitik høj prioritet.

Arter som agerhøne og hare der er tidligere var karakteristiske for det danske agerland er i dag på listen over udsatte arter. Storke kan ikke finde tilstrækkelig med føde til at yngle i Danmark. Det er håndgribelige tegn på at den intensive landbrugspraksis fylder alt for meget i det danske landskab.

Undersøgelser viser, at Danmarks natur generelt mangler plads og er for lidt sammenhængende. Der er brug for at gøre naturen og den biologiske mangfoldighed mere robust over for blandt andet klimaændringer. Det vil samtidig gøre naturen mere attraktiv for friluftsliv, turisme og daglig rekreation.

På trods af enkelte positive tendenser udvikler Danmarks natur sig samlet set desværre klart negativt.

Regeringen vil derfor fremlægge en Naturplan Danmark, der vil have til hensigt:

- at sikre, at naturens mangfoldighed, variation og skønhed bevares og udvikles på en måde, der er bæredygtig og til gavn for velfærden og menneskers trivsel i Danmark,
- at der skabes mere natur og etableres mere skov – også bynært
- at sikre Danmark som et varieret, spændende og attraktivt land med en rig natur med sammenhængende naturområder og et rent miljø, også til havs
- at medvirke til at gøre Danmarks natur mere robust over for følgerne af de klimaændringer, der synes uundgåelige,
- at bidrage til at reducere Danmarks klimaforurening og

- og som tager udgangspunkt i EU og FN beslutninger og love om havmiljø, vandmiljø, naturbeskyttelse og biodiversitet.

Regeringen vil udnytte mulighederne for at bruge en del af landbrugsstøtten fra EU til naturformål, herunder også økologi.

VANDMILJØET

Danmark har ikke gennemført EU's Vandrammedirektiv og Natura 2000 direktiver.

- Regeringen vil derfor vedtage vand- og naturplanerne, med udgangspunkt i de foreliggende udkast, men med de tilpasninger, der er åbenlyst nødvendige og hensigtsmæssige efter den allerede foretagne offentlige høring.
- Regeringen vil fremlægge en køreplan for fuld gennemførelse af EU's Vandrammedirektiv og Natura 2000 direktiverne, således at Danmark kommer tættere på rettidig gennemførelse af vand- og naturplanerne, jf. forslaget om en natur- og landbrugskommission.

Dette er også en forudsætning for at Danmark kan føre en aktiv indsats for at gennemføre den europæiske vand- og naturlovgivning i hele EU, ikke mindst under Danmarks formandskab.

LANDBRUGET

Regeringen ønsker at Danmark fortsat skal være et landbrugsland. Mange afledte erhverv og arbejdspladser i den danske fødevarerklunge forudsætter en primærproduktion. Regeringen ønsker endvidere at sikre en bæredygtig udvikling af landbruget i Danmark, der reducerer klimapåvirkningen og fremmer natur og biodiversitet,

Regeringen vil opstille tydelige og langsigtede målsætninger for landbruget, som i god tid udstikker klare linjer for, hvordan kravene til landbruget skal opfyldes. Regeringen ser to udviklingslinjer for landbruget: Et økologispør og et konventionelt industrilandbrugsspor. Regeringens sigtelinje er, at industrilandbrug skal reguleres på linje med anden industri. Kun derved skabes der mulighed for at videreudvikle et bæredygtigt landbrug.

Samtidig giver det nye muligheder for et landbrug, der kan bidrage til energiforsyningen og nye muligheder for de produktionsvirksomheder, der producerer landbrugs-miljøteknologi.

Danmark skal være det sted, hvor de kommende års miljøteknologi inden for fødevarerproduktion og landbrug udvikles. Biogasteknologi, anden generations biobrændstoffer såsom bioethanol samt teknologi til fjernelse af ammoniak burde for længst have været et vigtigt dansk eksportområde. Andre lande – ikke mindst de europæiske – står overfor samme udfordring med at mindske landbrugets naturbelastning, og det er en fordel, hvis Danmark kommer først med den nødvendige teknologi og viden frem for at købe den af andre.

Det vil være nødvendigt med en skærpet regulering af landbrugets brug/udvaskning af kvælstof og af brugen af sprøjtegift blandt andet gennem en højere pesticidafgift og større sikkerhedszoner omkring vandboringer. Giftfrit drikkevand er højt prioriteret.

- Målsætningen om at fordoble det økologisk dyrkede areal fra 2007 til 2020 er nødlidende. Omlægningen til økologi foregår betydelig langsommere end forudsat. Regeringen vil tage initiativer, der gør det muligt mindst at opfylde målsætningen.

Den grønne omstilling af landbruget er helt nødvendig. Udgangspunktet er en situation, hvor landbruget har opbygget en stor gæld.

- Regeringen vil derfor nedsætte en hurtigt arbejdende uafhængig natur- og landbrugskommission til udarbejdelse af forslag til løsning af landbrugets strukturelle og økonomiske og miljømæssige udfordringer, herunder hvordan erhvervet kan bidrage i klimaindsatsen og til miljø- og naturindsatsen.

MILJØOMRÅDET I ØVRIGT

Danskerne skal sikres mod gift i vandet, luften og jorden, såvel som i maden og kroppen. Reduceret brug af fossile brændstoffer vil som en vigtig sidegevinst bidrage til at nedbringe især luftforureningen. Men der er brug for en yderligere indsats:

- Regeringen vil give de største byer større frihed til at etablere effektive ren-luft-zoner - som en forbedring af de nuværende miljøzoner - og vedtage krav til luftkvaliteten og virkemidler til at opnå den.
- Regeringen vil iværksætte et arbejde med bæredygtig byudvikling
- Danmark skal igen helt i front på kemikaliedagsordenen, både politisk og som udvikler af grønne løsninger.
  - Regeringen vil etablere et program for udvikling af renere teknologi til fremme af substitution af farlige stoffer i produkter.
  - Kemikaliekontrollen og Danmarks position som førende indenfor studier af kemikaliers cocktaileffekt skal styrkes.
  - I EU vil regeringen særligt arbejde for udfasning af hormonforstyrrende produkter bl.a. gennem en restriktiv regulering under REACH. Derudover skal ses på muligheden for forbud.

KLIMATILPASNING – FOREBYGGELSE I STEDET FOR OVERSVØMMELSE

Danskerne har i sommeren 2011 for alvor oplevet adskillige tilfælde med usædvanlige voldsomme skybrud. Det understreger behovet for klimatilpasning, som alt for længe har været forsømt. Regeringen vil

- Etablere en Task Force for klimatilpasning, der skal udarbejde en handlingsplan for klimatilpasning samt sikre hurtig implementering af EU's oversvømmelsesdirektiv.
- Sikre at alle kommuner laver en handlingsplan for klimatilpasning indenfor max 2 år.
- Modernisere vandløbs- og vandforsyningslovene
- Undersøge om vandselskaberne har tilstrækkeligt gode muligheder for at finansiere klimatilpasning og om behovet for klimatilpasning i form af andre tiltag end kloakering gør det hensigtsmæssigt at justere arbejdsfordelingen mellem kommuner, vandselskaber og myndigheder i øvrigt.

TVÆRGÅENDE TILTAG PÅ DET GRØNNE OMRÅDE

- Regeringen vil udarbejde en ny og forpligtende bæredygtighedsstrategi med faste mål, tidsgrænser og tilhørende indikatorer og overvågning.
- Der udarbejdes et nyt sæt indikatorer med henblik på at give et retvisende billede af udviklingen i forhold til regeringens målsætninger, som – hvor det er relevant - anvendes ved miljøvurderingen af lovforslag.
- Der skal indføres nye retningslinjer for beregning af samfundsøkonomisk rentabilitet af miljø- og energiprojekter, der ligger mere på linje med de lande, vi normalt sammenligner os med. Det indebærer bl.a. forudsætninger om lavere kalkulationsrente og realistiske energiprisstigninger. Barrierer for samarbejde mellem kommunerne på miljø og naturområdet fjernes. Forvaltningen af naturområder indgår endvidere i overvejelserne om en justering af strukturreformen

EN AKTIV OG ANSVARLIG UDENRIGSPOLITIK

Verden er under hastig forandring. Den økonomiske og politiske magt er ved at blive spredt til flere centre. Nye trusler og udfordringer afløser gamle. Globaliseringen har knyttet verden tættere sammen - økonomisk, politisk og kulturelt. Det har bidraget til vækst, der har bragt millioner ud af fattigdom, men ladt andre tilbage. Det har bidraget til forstærkede krav om demokrati og frihed, men også konflikter, massive klima- og miljøproblemer, flytningstrømme, ekstremisme og terrorisme.

Regeringen mener, at alle mennesker har ret til at leve et liv i frihed fra frygt og fattigdom, og med frihed til at kunne ytre og udfolde sig. Det er derfor nødvendigt at føre en aktiv og ansvarlig udenrigspolitik for at påvirke den verden, vi lever i. Vi skal fremme en mere fredelig og retfærdig verden i overensstemmelse med vore holdninger og værdier. Og vi skal fremme vore nationale interesser. Danmarks udenrigspolitik skal bidrage til en markant international indsats for grøn vækst og bæredygtig udvikling.

Danmark skal fortsat tage ansvar og være en stærk og pålidelig partner i det internationale samarbejde. Det gælder i hele spektret fra udviklingsbistand til militære missioner. Men vi skal gøre det ansvarligt og ambitiøst. Derfor er der også behov for en politik, der bidrager til at styrke Europas rolle i verden og Danmarks rolle i Europa. Under det danske EU-formandskab vil vi yde vores bidrag til et styrket EU, der løser de problemer, som optager borgerne i hverdagen.

ET AKTIVT DANMARK I ET STÆRKT EUROPA

Danmarks interesser og værdier varetages bedst gennem et stærkt europæisk samarbejde. Som et lille land med en åben økonomi bliver vi dybt påvirket af udviklingen i resten af Europa og verden. Vores medlemskab af EU giver os den stærkeste platform for medindflydelse på denne udvikling.

Den 1. januar 2012 overtager Danmark formandskabet i EU. Regeringen vil arbejde for, at det danske EU-formandskab sætter en offensiv dagsorden inden for grøn og bæredygtig vækst i lyset af den internationale finanskrisen og klimakrisen. Det skal samtidig sikre en stærk europæisk stemme i de internationale klimaforhandlinger og ved Rio + 20 topmødet i Brasilien i juni 2012.

Regeringen vil i et tæt og tillidsfuldt samarbejde med de øvrige medlemslande og EU's institutioner arbejde målrettet for at skabe de resultater, som bringer Europa videre. Hovedopgaven er at sikre, at vi i fællesskab får lagt den økonomiske krise bag os og at vi skaber grundlaget for økonomisk, finansiel, social og miljømæssig ansvarlig vækst og beskæftigelse.

Regeringen vil under det danske formandskab arbejde for, at EU's budget for perioden 2014-2020 understøtter denne udvikling. Vi vil samtidig arbejde for, at vækstpotentialet i Europa styrkes gennem et revitaliseret indre marked, der er en stærk hjemmebane for verdens førende højteknologiske virksomheder og frembringer innovative løsninger på de store udfordringer såsom stigende oliepriser, vandmangel og ressourceknaphed.

Regeringen vil øge Danmarks engagement i EU. Forsvarsforbeholdet afskærer Danmark fra at deltage i de vigtige bidrag, EU yder til fred og sikkerhed i verdens brændpunkter.

Det begrænser Danmarks muligheder for at føre en aktiv og ansvarlig udenrigspolitik. Regeringen vil derfor søge forsvarsforbeholdet afskaffet ved en folkeafstemning.

Retsforbeholdet forhindrer, at Danmark kan deltage i EU-samarbejdet om kampen mod organiseret kriminalitet, narkohandel, terrorisme, børneporno, hvidvaskning af penge og samarbejdet om håndteringen af migrationsudfordringen, herunder illegal indvandring og beskyttelse af handlede kvinder. Regeringen vil derfor ved en folkeafstemning søge retsforbeholdet erstattet med en tilvalgsordning, der betyder at Danmark selv kan bestemme, hvilke dele af retssamarbejdet, vi vil deltage i.

Regeringen vil indkalde partierne til drøftelser med henblik på at tilvejebringe et bredt flertal for at afskaffe forsvarsforbeholdet og erstatte retsforbeholdet med en tilvalgsordning.

Regeringen ønsker, at Danmark engagerer sig aktivt i Europas økonomiske styring og udvikling. Danmarks deltagelse i Konkurrenceevnepagten (Euro-plus pagten) medvirker til, at vi kan arbejde aktivt for, at EU-landene fører en ansvarlig økonomisk politik, der fokuserer på høj beskæftigelse, sunde offentlige finanser og et stabilt finansielt system.

Regeringen har følgende konkrete pejlemærker for sin Europapolitik:

- Regeringen vil arbejde for en effektiv bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet indenfor Schengen-samarbejdet. Danmark skal i samarbejde med vores nabolande udføre en effektiv toldkontrol baseret på en mobil, fleksibel og efterretningsbaseret indsats i overensstemmelse med de fælles regler, der gælder i EU. Planerne fra maj 2011 om at opføre nye kontrolanlæg ved de danske grænser vil ikke blive gennemført.
- Europapolitikken skal fortsat understøtte det unikke danske velfærdssamfund og den danske arbejdsmarkedsmodel. Regeringen vil prioritere indsatsen mod social dumping, underbetaling og dårlige arbejdsforhold i EU-landene.
- Regeringen vil presse på for en 30 % CO₂-reduktion i EU i 2020 i forhold til 1990. Vi vil arbejde for, at EU's indre marked i højere grad understøtter efterspørgslen efter bæredygtige produkter og løsninger.
- Regeringen vil arbejde for at reducere landbrugsstøtten i EU på en måde, der gavner forskning, innovation og markedsadgangen for udviklingslandene, forbedrer miljøet og modvirker klimaforandringer. Regeringen vil desuden arbejde for, at medlemslandenes muligheder for at vælge at bruge en større del af landbrugsstøtten til formål som natur, miljø og økologi styrkes.
- Regeringen vil arbejde for, at reformen af EU's fiskeripolitik sikrer et konkurrencedygtigt erhverv, men også en langt mere ambitiøs strategi for sikring af verdens fiskebestande, den marine biodiversitet og sikrer, at verdens fiskeressourcer udnyttes bæredygtigt til gavn for de lokalsamfund, der afhænger af fiskeriet.
- Regeringen vil aktivt arbejde for, at EU's nye udenrigstjeneste bliver en stærk og effektiv aktør, så EU på stadig flere områder kommer til at tale med én stemme. En stærk fælles udenrigstjeneste skal styrke samarbejdet med de strategiske partnerlande. Det gælder ikke mindst USA og BRIC-landene
- Regeringen vil gå forrest i EU i kampen for indførelse af en global skat på finansielle transaktioner og vil presse på for en stærkere og klogere international regulering af finanssektoren for at forhindre flere finanskriser. EU bør bruge sin politiske og økonomiske vægt til at presse USA, Japan og andre lande til at indføre internationale standarder for finansverdenen.

- Regeringen vil arbejde for, at EU på globalt plan fremmer fair og fri international handel, og for at de strandede forhandlinger i WTO føres frem til et resultat, som kommer hele verdensøkonomien – og ikke mindst de fattigste lande - til gode.
- Regeringen vil målrettet understøtte EU's nabolandes ønske om et tættere samarbejde, herunder inddragelse i EU's programmer og adgang til EU's markeder i takt med fremskridt i landenes reformbestræbelser. Udvidelsesprocessen forsætter inden for de aftalte rammer.
- Regeringen vil arbejde for, at EU får en fælles politik for illegal indvandring. Regeringen vil styrke samarbejdet med EU's nabolande om at standse illegal indvandring på en både effektiv og værdig måde, og vi vil arbejde for, at alle asylansøgere i Europa får rimelige levevilkår imens de venter på at få deres asylsag afgjort.
- Regeringen vil arbejde for, at der skabes en bedre sammenhæng mellem EU's politik inden for alle de mange sektorer, som berører udviklingslandene.
- Regeringen vil aktivt bidrage til og arbejde for, at EU hurtigst muligt under det danske formandskab realiserer løfterne om en samlet og ambitiøs hjælpepakke og markant øget markedsadgang til lande, der forpligter sig til demokratisk udvikling med særligt henblik på at stabilisere udviklingen i Nordafrika og Mellemøsten.

ØGET FOKUS PÅ DANSK EKSPORT

Dansk eksport skal igen op i gear. Danmark skal i højere grad satse på de nye vækstlande som Brasilien, Rusland, Indien og ikke mindst Kina (BRIK-landene), samt den næste bølge af vækstlande. Danske styrkepositioner skal markedsføres offensivt. Det gælder f.eks. bæredygtige teknologier inden for blandt andet vandrensning, vedvarende energi, bioteknologi, energieffektivitet og velfærds- og sundhedsteknologi. Andre styrkepositioner såsom fødevarer, søfart og infrastruktur vil også stå centralt.

- Regeringen vil udarbejde konkrete og målrettede strategier for BRIK-landene, der omfatter alle relevante ministerier.
- Regeringen vil opprioritere eksportfremme og prioritere arbejdet på de danske ambassader med at udbrede kendskabet til danske produkter og øge danske markedsandele. De små- og mellemstore virksomheder vil være i fokus. Regeringen vil i sammenhæng hermed etablere one-stop-shops, som gør det mere enkelt at få overblik over udbudsopgaver især i BRIK-landene, få hjælp til eksportcertifikater og få generel rådgivning om eksportmuligheder.
- Regeringen vil arbejde for at tiltrække udenlandske investeringer til Danmark og yde mere målrettet rådgivning til udenlandske virksomheder, der ønsker at operere på det danske marked.
- Regeringen vil gå i front når det gælder danske virksomheders globale ansvarlighed over for arbejdstager- og menneskerettigheder, internationale miljøstandarder og kampen mod korruption.

FATTIGDOM OG GLOBAL ULIGHED

Regeringen vil styrke dansk udviklingspolitik med fattigdomsbekæmpelse som omdrejningspunkt. Bistanden skal i højere grad være rettighedsbaseret med særligt fokus på kvinders rettigheder og muligheder. Indsatsen for at fremme bæredygtig udvikling skal opprioriteres. En forudsætning for varige fremskridt er økonomisk udvikling. Afrika er en af

de regioner i verden, hvor væksten er størst, men der er behov for en styrket indsats til at omsætte væksten til holdbar fattigdomsbekæmpelse og varige jobs til den voksende gruppe af unge i Afrika.

For at fastholde fokus på den fattigdomsorienterede udviklingsbistand, vil regeringen oprette to separate budgetrammer. Dels en ramme til fattigdomsorienteret udviklingsbistand, som fokuserer på de mest forarmede lande, og som vil udgøre langt størstedelen af dansk udviklingsbistand. Dels en global ramme, som vil omfatte stabiliseringsindsatser og udviklingsbistand, der ikke nødvendigvis er direkte fattigdomsorienteret, herunder en pulje til ny sikkerhedspolitik.

Den globale ramme og puljen til ny sikkerhedspolitik vil omfatte i) støtte til stabilisering, genopbygning og kapacitetsopbygningsprojekter i konfliktområder; ii) klima- og miljøbistand og iii) støtte til de demokratiske forandringer og økonomiske reformer i Mellemøsten og Nordafrika, herunder gennem målrettet støtte til god regeringsførelse, civilsamfundsorganisationer og en fri presse.

- Regeringen vil opjustere udviklingsbistanden, så den over en årrække kommer tilbage på 1 pct. af BNI.
- Regeringen vil styrke arbejdet med at udbrede god regeringsførelse og bekæmpe korruption, både hos bistandsmodtagere og hos donorer og samarbejdspartnere.
- Regeringen lægger stor vægt på, at dansk udviklingsbistand er effektiv. Regeringen vil fortsat løbende evaluere den danske udviklingsbistand og vil desuden arbejde på at udvikle endnu bedre metoder til at måle udviklingsbistandens effekt.
- For at sætte fokus på betydningen af, at rige lande yder deres bidrag til at bekæmpe den globale fattigdom og støtte udviklingen i verdens fattigste lande vil regeringen tage initiativ til at danne og stå for koordineringen af et netværk for lande, der giver mere end 0,7 % af BNI i udviklingsbistand – "0,7 %-netværket". Netværket skal bl.a. i FN-regi arbejde for, at flere lande giver mindst 0,7 % i udviklingsbistand.
- Danmark vil arbejde aktivt for et stærkere samarbejde med og øget ejerskab og ansvar i verdens fattigste lande.
- Danmark skal føre an i kampen for at lukke skattehuller, adressere illegale kapitaloverførsler og fremme en retfærdig beskatning af naturressourcer i verdens fattigste lande.
- Regeringen vil styrke oplysningsarbejdet om forholdene i udviklingslandene og den danske udviklingsbistand.

DEMOKRATI OG MENNESKERETTIGHEDER

Diplomati og dialog skal være omdrejningspunktet i dansk udenrigspolitik. Danmark skal yde støtte til fremme af menneskerettighederne, styrke indsatsen for at fremme god regeringsførelse og samfund baseret på retsstatsprincipper, samt støtte udvikling af demokratiske institutioner. Indsatsen for menneskerettighederne starter dog med, at vi sikrer os, at de altid respekteres hos os selv.

Kun derved kan vi via dialog med skrøbelige og/eller udemokratiske stater og støtte til demokratiske kræfter udbrede respekten for menneskerettighederne. Danmark skal turde kritisere alle, der groft krænker menneskerettighederne eller overtræder konventioner.

I kampen for menneskerettigheder står FN og FN's princip om Responsibility to Protect (R2P) centralt. Det er statens primære ansvar at beskytte sine egne borgere, men verdenssamfundet har en pligt til at reagere, hvis en stat ikke kan eller vil beskytte borgerne. Regeringen vil styrke indsatsen i FN for at operationalisere R2P-princippet.

- Regeringen vil styrke public diplomacy-arbejdet for at udvikle dialogen med andre lande bl.a. om menneskerettigheder og demokrati. Danske ambassadører skal i videst muligt omfang være synlige i den offentlige debat. Regeringen vil især styrke dialogen med den muslimske verden og bidrage til at fremme demokrati, menneskerettigheder, frie medier og ligestilling.
- Danmark skal med udgangspunkt i FN-pagten og i R2P-princippet være med til at stoppe særligt grove menneskerettighedskrænkelser som folkemord, krigsforbrydelser, etnisk udrensning og forbrydelser mod menneskeheden.
- Intervention for at beskytte civilbefolkningen skal som altovervejende hovedregel ske med mandat fra FN's sikkerhedsråd. Men hvis Sikkerhedsrådet – i en situation med et entydigt og akut behov for humanitær begrundet militær intervention – er ude af stand til at handle, kan det undtagelsesvis være påkrævet og i overensstemmelse med folkeretten, at Danmark deltager i samarbejde med relevante organisationer som f.eks. NATO, EU eller andre regionale fora.
- Regeringen vil arbejde for, at Den Internationale Straffedomstol (ICC) bliver et universelt anerkendt og effektivt organ til at retsforfølge personer, som har begået grove menneskerettighedskrænkelser.
- Regeringen vil arbejde for, at FN's Menneskerettighedsråd bliver et effektivt organ, f.eks. ved at udelukke lande fra deltagelse i Rådet, hvis der i FN er vedtaget en resolution om menneskerettighedsforholdene i det pågældende land.
- Institut for Flerpartisamarbejde skal bidrage til at opbygge folkeligt forankrede demokratiske partier i udviklingslande.

Institut for Menneskerettigheder gøres til en selvstændig institution, således at instituttets stilling som Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution (NHRI) styrkes og tydeliggøres. Som følge heraf nedlægges Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder, således at også Dansk Institut for Internationale Studier gøres til en selvstændig institution.

INTERNATIONAL FRED OG SIKKERHED

Danmark er et lille land, og vi ved af erfaring at vi kun kan beskytte os selv og vores sikkerhed gennem internationalt samarbejde. Derfor er dansk sikkerhedspolitik forankret i et vedvarende arbejde for at styrke de internationale organisationer og den internationale retsorden. FN, NATO og EU udgør fundamentet for dansk sikkerheds- og forsvarspolitik, ligesom det tætte forhold til USA står helt centralt.

Danmark skal yde et aktivt bidrag til opretholdelse af international fred og sikkerhed. Det danske forsvar skal fortsat kunne levere militære enheder, der kan indsættes hurtigt og effektivt i de internationale opgaver, som Folketinget beslutter, at Danmark skal deltage i. Regeringen lægger derfor vægt på, at effektiviseringer og bedre ressourcenyttelse gennemføres på en måde der muliggør, at Danmark fortsat kan levere et markant bidrag til internationale missioner. Ambitionsniveauet for danske bidrag til internationale missioner vil fremover være kvalitativt frem for kvantitativt funderet.

Den internationale militære tilstedeværelse i Afghanistan er under nedtrapning. Regeringen vil gennemføre Helmand Planen 2011-12, som et bredt flertal i Folketinget står bag. Der vil ske en omstilling af den danske indsats fra kamp til træning og kapacitetsopbygning af de afghanske sikkerhedsstyrker. Det videre forløb i tilbagetrækningen fra 2013 forhandles på grundlag af aftalen om, at de danske kampenheder skal være ude senest ved udgangen af 2014, mens den civile udviklingsbistand øges og fastholdes en længere årrække.

Danmark skal i fremtiden også deltage i mere traditionelle fredsbevarende missioner og globale sikkerhedsopgaver som kampen mod pirateri, hvor der også er behov for en mere koordineret indsats for at skabe udvikling og retsorden på land.

- For regeringen er det et klart princip, at danske soldater kun kan udsendes i internationale militære operationer med opbakning fra mindst to tredjedele af Folketinget.
- Regeringen fastholder beslutningen om at reducere forsvarsudgifterne som foreslået af den foregående regering og vil snarest tage kontakt til forsvarsforligets parter med henblik på at opnå enighed om en udmøntning og gradvis indfasning af besparelserne startende allerede i 2013. Det er regeringens hensigt, at det nuværende forsvarsforlig afløses af et tilsvarende bredt flerårigt forlig.
- Regeringen vil modernisere ledelsen af forsvaret, så den tilpasses fremtidens krav i forhold til koordineret og effektiv ressourceudnyttelse og opgavevaretagelse. I den forbindelse skal det overvejes om en grundlæggende ændret struktur i forsvarets top samt en reform af forsvarets personalestruktur vil kunne bidrage til et mere effektivt forsvar.
- Regeringen vil styrke det danske forsvars evne til at uddanne og træne lokale sikkerhedsstyrker og bistå med sikkerhedssektorreformer i udviklingslande.
- Regeringen vil i forbindelse med fremtidige indkøb i forsvaret vurdere, om bi- eller multilateralt samarbejde inden for materielanskaffelser, drift og vedligeholdelse samt uddannelse og træning er en mulighed. Regeringen vil i den sammenhæng tage initiativ til et snarligt konkret øget nordisk samarbejde på forsvarsområdet.
- Partierne bag forsvarsforliget har besluttet, at der skal gennemføres en undersøgelse af værnepligtens fremtid. Regeringen vil af ressourcemæssige årsager allerede nu drøfte at suspendere indkaldelsen af værnepligtige med forligspartierne.
- Regeringen vil udarbejde en samlet strategi for Danmarks indsats imod international terrorisme. Strategien udformes med baggrund i et udvalg eller en kommission, der etableres for at vurdere effektivitet og omkostninger i de hidtil anvendte virkemidler i terrorbekæmpelsen.
- Regeringen vil med respekt for retssikkerheden og den personlige frihed styrke beskyttelsen mod cyberangreb. En robust infrastruktur for informations- og kommunikationsteknologi er vigtig for landets økonomi og sikkerhed. For at styrke beskyttelsen mod cyberangreb mv. samles de forskellige myndigheders indsats i et IT sikkerhedscenter (under Forsvarsministeriet), der skal varetage opgaven som den nationale IT-sikkerhedsmyndighed og Governmental Computer Emergency Response Team (Gov CERT).
- Regeringen vil fastholde et robust og fleksibelt beredskab, der både kan løfte nationale og internationale opgaver. Samarbejdet mellem politiet, forsvaret og hjemmeværnet mhp. at sikre optimal udnyttelse af alle ressourcer og styrke den samlede kapacitet til operativ indsats. Krisestyringsøvelser skal sikre, at de forskellige aktører inden for beredskabet kan håndtere alvorlige hændelser.

- Regeringen vil i tæt samarbejde med de øvrige EU-lande arbejde for anerkendelse og etablering af en selvstændig og levedygtig Palæstina-stat, og at det internationale samfund sikrer både palæstinenserne og israelernes legitime behov for at kunne leve i sikkerhed og fred bag internationalt anerkendte grænser. Danmark skal gøre det klart over for Israel, at vi respekterer deres ret til at forsvare sig selv, men at vi – som også andre EU-lande og den nuværende amerikanske regering – opfatter Israel-Palæstina-konflikten som mere end blot et regionalt problem. Konflikten destabiliserer hele den globale sikkerhedssituation.
- De folkelige oprør i Mellemøsten og Nordafrika har skabt håb om demokratiske og økonomiske reformer. Der er behov for dansk engagement i lande som Tunesien, Egypten og ikke mindst Libyen, hvor Danmark har et særligt ansvar.
- Regeringen vil aktivt støtte den internationale nedrustnings- og ikke-spredningsindsats. Irans atomprogram udgør en af de centrale sikkerhedspolitiske udfordringer, som kræver et stærkt fælles svar fra det internationale samfunds side. Der er behov for en samlet multilateral strategi for bekæmpelse af spredning af atomvåben, som indebærer, at Mellemøsten bliver atomvåbenfrit. Regeringen vil i dialog med Danmarks partnere ligeledes forfølge forslaget om at gøre Arktis til en atomvåbenfri zone.
- Regeringen vil nedsætte en undersøgelseskommission til at belyse baggrunden for den danske beslutning om deltagelsen i krigen i Irak og mulige problemer med Danmarks overholdelse af internationale konventioner i forbindelse med krigsførelsen i Irak og Afghanistan.

KLIMAFORANDRINGER OG ENERGIPOLITIK

Den globale omstilling til en grøn økonomi kræver lederskab og en målrettet fælles indsats. Danmark og EU skal være parat til at gå forrest. Regeringen vil optrappe arbejdet for en klimaafnåftale i FN-regi, der substantielt reducerer udledningen af drivhusgasser og tager hensyn til de fattige landes behov for at balancere økonomisk udvikling med omlægning af energiforbrug. Klimaforandringer og ressourceknaphed rammer i særlig grad de fattige lande, og de industrialiserede lande har et ansvar for finansiering af klimatilpasning til disse lande. Det er afgørende, at de fattige lande får adgang til klimavenlig teknologi.

- Regeringen vil oprette en fond til at fremme klimainvesteringer i udviklingslandene.
- Regeringen vil sikre et bedre samspil mellem udviklingsbistanden og klimaindsatsen, herunder gennem den globale ramme.
- Regeringen vil undersøge, hvordan bæredygtighedsmål kan integreres i den politiske beslutningsproces i Danmark.
- Regeringen prioriterer Rio+20-topmødet i 2012 højt og vil arbejde for, at der skabes enighed om et sæt nye globale bæredygtighedsmål, og at der skabes synergi mellem Rio+20 topmødet og klimatopmødet i Durban (COP 17).
- Regeringen vil arbejde for at styrke det internationale samarbejde om at fremme grøn vækst i et partnerskab med den private sektor og andre aktører, som skal levere fremtidens innovative løsninger og skabe grundlag for økonomisk udvikling.

NORDEN OG ARKTIS

Det nordiske samarbejde hviler på et stærkt værdi- og interessefællesskab, og Danmark har en klar interesse i et styrket Norden som aktør på den internationale scene. Regeringen vil udbygge samarbejdet på udenrigs-, forsvars- og beredskabsområdet med udgangspunkt i den nordiske solidaritetserklæring. Regeringen støtter aktivt Islands optagelse i EU.

Danmark skal sammen med de andre nordiske lande være med til at forme fremtidens samarbejde om Arktis baseret på dialog, forhandling og internationale regler. Med afsæt i det tætte samarbejde med Grønland og Færøerne om Den Arktiske Strategi vil regeringen opprioritere indsatsen, både i Arktisk Råd og i samarbejdet blandt de fem arktiske kyststater (Arctic 5). Regeringen vil bl.a. i samarbejde med Grønland og Færøerne arbejde for at beskytte miljøet og befolkningerne i Arktis, herunder de oprindelige folk, særligt i forbindelse med skibsfart og råstofudvinding. Søfartssikkerheden i de arktiske farvande skal styrkes

Danmark står stærkere, når vi vælger at stå sammen med de andre nordiske lande. En ny regering vil derfor opprioritere det nordiske samarbejde. Dette skal ses som en forlængelse af det eksisterende samarbejde mellem de nordiske lande og ikke som en konkurrence med EU-samarbejdet.

Regeringen vil derfor:

- Tage initiativ til en koordineret demokratiindsats i Nordafrika og Mellemøsten
- Etablere et fælles nordisk institut for globale reformer, der skal fungere som en tænketank for generel udvikling af det internationale samarbejde og håndtering af globale udfordringer
- Koordinere de nordiske landes bistand og indsats i forhold til Palæstina
- Styrke det nordiske samarbejde på udenrigs- forsvars, og beredskabsområdet i forlængelse af Stoltenberg-rapporten
- Undersøge muligheden for, som i Berlin, at oprette fællesnordiske ambassadebygninger.
- Regeringen vil styrke den fri bevægelighed inden for Norden.

SUNDHED OG FOREBYGGELSE

Det er en grundpille i velfærdssamfundet, at alle danskere kan regne med en hurtig og ordentlig behandling i vores sundhedsvæsen. Alle skal, uanset pengepung, have lige adgang til sundhedsydelser af høj kvalitet.

Men sundhedsområdet er under pres. Danskerne er ikke lige så sunde som borgerne i andre rige lande. Vi lever kortere tid end borgerne i næsten alle andre OECD-lande, f.eks. har en dansker udsigt til at leve 2½ år kortere end en svensker.

Samtidig afhænger sundhedstilstanden for den enkelte dansker i for høj grad af indkomst og uddannelse. Uligheden i sundhed er alt for stor. En 30-årig dansk mand uden uddannelse kan forvente at leve omtrent 4 år kortere end en 30-årig dansk mand med længerevarende uddannelse. Og forskellen er stigende.

Det er et komplekst problem, der blandt andet hænger sammen med forskelle i livsstil og vaner. Her findes ingen lette løsninger.

Det er regeringens mål, at alle skal sikres en sundhedsbehandling af høj kvalitet, og at uligheden i sundhed skal mindskes. Derfor vil regeringen føre en sundhedspolitik, hvor alle sikres fri og lige adgang til sundhed. Og hvor der bliver foretaget de nødvendige prioriteringer, så vi får mest sundhed for de penge, vi bruger – bl.a. ved stærkere forebyggelse.

Regeringen vil prioritere danskernes sundhed højt.

FOREBYGGELSE

Regeringens sundhedspolitik begynder langt fra sygehusene. Der skal lægges større vægt på at forebygge sygdomme.

Forebyggelse er en af nøglerne til at løse udfordringerne med ulighed i sundhedstilstanden og for få gode leveår.

- Regeringen vil sætte nationale mål for udviklingen i danskernes sundhedstilstand 10 år frem i tiden. Målene skal nås ved at prioritere forebyggelsesindsatsen både nationalt og i kommunerne.
- Regeringen vil forhøje cigaretafgifterne og afgifterne på øl, vin, sukker, fedt og anden usund mad. Vi vil afsætte midler til en ny strategi for bekæmpelse af rygning hos unge, igangsætte målrettede sundhedsindsatser for udsatte og arbejde for konkrete mål for forebyggelsesindsatsen i kommunerne.

BEHANDLING TIL TIDEN

Danskernes skal kunne føle sig trygge ved og have tillid til sundhedsvæsenet. Akutte og livstruende sygdomme skal behandles med det samme.

De mest alvorlige lidelser skal behandles hurtigere end andre lidelser. Regeringen vil opretholde den nuværende ventetidsgaranti på en måned for de mest alvorlige sygdomme. Men det er ikke hensigtsmæssigt, at vi har samme ventetidsgaranti for alle planlagte

behandlinger. For mindre belastende lidelser, f.eks. et hængende øjenlåg, er det rimeligt at øge fleksibiliteten. Målet er, at sygehusene prioriterer de patienter, der har størst behov.

Derfor vil regeringen indføre en differentieret behandlingsgaranti, der sætter det største fokus på de alvorligt syge, og samtidig fastholde akutbehandlingen af livstruende sygdomme som kræft. Hvert år får mere end 35.000 danskere konstateret kræft. Chancen for at overleve kræft i Danmark er dårligere end i de øvrige nordiske lande.

Regeringen vil på baggrund af et fagligt oplæg fra sundhedsstyrelsen tage stilling til den konkrete udmøntning af den differentierede behandlingsgaranti.

En behandlingsgaranti giver dog kun mening, hvis vi samtidig sikre, at patienterne får en hurtig diagnose.

- Regeringen vil sætte som mål, at patienter med symptomer på alvorlig sygdom er udredt inden for 30 dage. Når den praktiserende læge har henvist en patient med uspecifikke symptomer på alvorlig sygdom til en diagnostisk undersøgelse på sygehuset, skal patienten ikke sendes tilbage til egen læge, før en diagnose er stillet eller mistanken om alvorlig sygdom er afkræftet.

BEDRE KVALITET I SUNDHEDSVÆSENET

Sundhedsvæsenet skal yde høj, ensartet kvalitet i alle dele af landet. Bedste praksis skal udbredes hurtigt. Hospitalerne skal have en klar tilskyndelse til at sikre patienterne den rigtige behandling og en sammenhængende behandling på tværs af sektorer.

Sundhedsvæsenet skal måles på deres resultater i forhold til at levere en rettidig og effektiv behandling af høj kvalitet.

Samtidig skal vi også forbedre kvaliteten af sundhedsydelser i yderområderne og sikre den bedst mulig akutbehandling.

- Regeringen vil afdække behovet for flere lægeambulancer og akut/lægebiler til udkantsområderne samt bedre elektroniske journaler, der kan forbedre modtagelsen ved sygehusene akutafdelinger.

SYGEHUSINVESTERINGER

Regionerne skal have mulighed for at skabe de bedst mulige og effektive rammer for opgaveløsningen. Derfor vil regeringen optage drøftelser med regionerne om mulighed for at låne til investeringer, som skaber grundlag for en mere rationel hospitalsdrift, og derfor kan tjene sig selv hjem inden for en periode på 10 år.

MERE DIGITALISERING OG FLERE TELEMEDICINSKE LØSNINGER

Regeringen vil arbejde for en mere sammenhængende satsning på telemedicin og vil opstille ambitiøse og bindende målsætninger, som forpligter regioner og sygehuse til at tage velfærdsteknologien til sig i stor skala.

- Regeringen vil tilskynde regionerne til øget brug af telemedicinske behandlingsformer.

- Nye telemedicinske afdelinger skal tænkes ind i opbygningen af de nye supersygehuse. Dette sikrer en kvalificeret telemedicinsk tilstedeværelse over hele Danmark.
- Det skal undersøges, hvordan det for kroniske patienter og andre særligt relevante patientgrupper, kan gøres til en rettighed at tilvælge telemedicinske løsninger, som en del af sin behandling.

TRYK OG EFFEKTIV BEHANDLING AF MEDICINSKE PATIENTER

Regeringen vil styrke det medicinske område. Der skal sættes fokus på rettidig udredning, behandling, rehabilitering og pleje. Og der skal tilknyttes en forløbskoordinator til særligt svækkede medicinske patienter, der f.eks. lider af flere sygdomme. Behovet for flere sengepladser skal kortlægges.

PSYKIATRI

Regeringen vil prioritere det psykiatriske område. Psykiatriske sygdomme skal ligestilles med fysiske sygdomme. Danskere, der rammes af en psykisk lidelse, skal tilbydes en effektiv og hurtigt udredning og behandling.

Regeringen vil derfor indføre en udrednings- og behandlingsgaranti for psykiatriske sygdomme. Samtidig vil regeringen udbygge indsatsen i den nære psykiatri og styrke tilbuddene til mennesker med psykiske sygdomme som angst og depression. Regeringen vil som det første prioritere hurtigere hjælp til de børn og unge, der rammes af psykiske lidelser, og mindske ventelisterne for dem, så de ikke mister kontakten til familie, skole, venner.

Regeringen vil samtidig nedsætte et udvalg, som får til opgave at komme med anbefalinger til, hvordan behandlingen af mennesker med sindslidelse tilrettelægges og gennemføres bedst muligt. Regeringen vil med afsæt i udvalgets anbefalinger udarbejde en samlet langsigtet plan for den fremtidige udvikling og udbygning af indsatsen over for mennesker med psykiske sygdomme, herunder om samarbejdet mellem kommuner og regioner, og forskellige forvaltninger i kommunerne kan gøres mere smidigt for at undgå brud i behandling og tilbud.

Desuden vil regeringen hurtigst muligt drøfte med regionerne, hvordan og på hvilke vilkår psykiatrien kan blive en del af den bygningsmæssige opgradering, som regionerne forbereder netop nu for den somatiske del af sundhedsvæsenet.

STOP FOR FRADRAG FOR SUNDHEDSFORSIKRINGER

I dag kan patienter med en privat sundhedsforsikring komme foran i køen. Regeringen ønsker, at der igen skal være fri og lige adgang til sundhed. Regeringen vil derfor afskaffe skattefradraget for sundhedsforsikringer.

GEBYR FOR UDEBLIVELSE FRA BEHANDLING ELLER UNDERSØGELSE

Det er spild af personalets tid, dyr teknologi og operationsstuer, når patienter bliver væk fra deres aftaler. Samtidig forhindrer de andre patienter i at komme tidligere til.

Regeringen finder derfor, at det rimeligt, at de, der udebliver fra ambulante undersøgelser, operationer m.v. opkræves et gebyr.

Gebyret for udeblivelse skal kombineres med bedre information om behandlingstidspunkter, f.eks. påmindelsesbreve og sms'er, samt let adgang til at melde afbud i god tid.

BEDRE INCITAMENTER I SUNDHEDSVÆSENET

Regeringen vil nedsætte et udvalg, der skal kulegrave struktur og incitament i sundhedsvæsenets økonomistyring, herunder afregningspriserne i sundhedsvæsenet (DRG-taksterne). Målet for arbejdsgruppen skal bl.a. være at sikre en rimelig afregning til de private sygehuse, at patienterne kan færdes over regionsgrænserne og få hurtig behandling og ikke hindres af bureaukrati og uenighed om prisen af behandlingen og give incitament til en forebyggende indsats i kommuner og regioner.

MODERNISERING AF APOTEKSOMRÅDET

Regeringen ønsker at modernisere apotekerloven for at sikre, at apotekerne drives med fokus på tilgængelighed for borgerne, patientsikkerhed, lave priser og rådgivning om medicin. I den forbindelse undersøges muligheden for at sælge medicin fra sygehusene. Regeringen vil derfor udvide kommissoriet for det igangværende udvalgsarbejde, således at der kan fremlægges flere modeller til at opnå de skitserede målsætninger.

NYE MÅL FOR SOCIALPOLITIKKEN

Alle danskere skal have mulighed for at tage del i samfundet. Ingen skal holdes udenfor. Det er en væsentlig forudsætning for et moderne demokratisk samfund, og det er en afgørende forudsætning for en stærk økonomi. Danmark skal kendes på den måde, vi behandler de svageste borgere.

Danmark er kendt som et land, hvor der er relativt få fattige, og hvor der ikke er store sociale og økonomiske skel. Det Danmarksbillede er vi stolte af, men gennem de seneste ti år har det fået ridser i lakken. Ulighed er vokset. Flere børn vokser op i fattigdom. Den udvikling vil regeringen arbejde for at vende.

Danmark skal være et samfund, hvor alle har lige muligheder. Ikke kun formelt, men også reelt. Regeringen ønsker at sikre bedre levevilkår for de mest udsatte, skabe reelt lige muligheder for alle børn og unge, og gøre op med den udvikling, hvor stadig flere borgere i den erhvervsaktive alder er på passive overførselsindkomster – de fleste af helbredsrelaterede årsager.

Regeringen lægger vægt på at begrænse uligheden. Regeringen vil måles på at mindske fattigdommen og sikre reelt lige muligheder. Derfor vil regeringen opstille en plan med konkrete mål og indsatser for de mest sårbare og udsatte grupper, som skal understøtte, at den socialpolitiske indsats hele tiden forfølger disse mål.

Udsatte børn skal have en særlig prioritet. Sociale, økonomiske og sundhedsmæssige begrænsninger overføres fortsat fra generation til generation i Danmark. Det er et stort demokratisk og socialt problem. Regeringen vil bekæmpe fattigdom og forebygge sociale problemer. Alle skal have reelt lige muligheder uanset hvilken familie, de kommer fra.

Regeringen ønsker at gøre op med negative sanktioner – og de fattigdomsskabende ydelser. Ligesom der skal gøres op med det voksende bureaukrati, som har udviklet sig under den tidligere regering. I dag bruges for mange midler på det sociale område på at løse problemer, som ikke er blevet løst i tide. Området skal derfor reformeres med fokus på en tidlig og forebyggende indsats. Og det skal moderniseres med fokus på ledelse, tillid, faglighed og afbureaukratisering.

STYRKELSE AF BØRNS RETTIGHEDER OG VILKÅR

Regeringen vil prioritere børns rettigheder højere, og regeringen vil derfor have særlig fokus på de udsatte børn.

Børn er uden indflydelse på deres sociale og økonomiske levevilkår. Vi skylder derfor særligt børnene at værne om deres muligheder for at deltage i de fællesskaber, som børn normalt deltager i.

Regeringen vil følge op på anbefalingerne fra FN's børnekomité om børns rettigheder og vilkår, herunder give Ombudsmanden mulighed for at ansætte yderligere medarbejdere til at varetage opgaver vedrørende børns rettigheder samt styrke kendskabet til børns rettigheder gennem relevante organisationer.

Ingen børn og unge skal svigtes. Derfor skal tilsynet med anbragte børn forbedres. Indsatsen skal have en højere kvalitet, og det skal være lettere at gribe ind over for de

familier, der ikke giver deres børn og unge en ordentlig opvækst. Den tidlige indsats skal styrkes, og der sikres bedre efterværnsordninger for børn, der har været anbragt. Parallelt hermed skal strukturen og finansieringen på anbringelsesområdet overvejes.

Regeringen vil endvidere have fokus på mennesker med handicap og deres vilkår, herunder give forældre, der har børn med handicap eller alvorlig sygdom, mulighed for at passe deres børn samtidigt med, at de får en rimelig kompensation for tabt arbejdsfortjeneste.

Samtidig skal det specialiserede område, herunder anbringelsesområdet, underkastes en analyse med henblik på at vurdere, om udgifterne anvendes bedst muligt. Analysen skal føre frem til udarbejdelsen af en ny socialreform, der skal sikre en bedre sammenhæng mellem en tidlig og forebyggende indsats, brugerindflydelse, kvalitet, faglighed og de overordnede økonomiske rammer.

FÆRRE SKAL U DSTØDES FRA ARBEJDSMARKEDET

Det er vigtigt, at alle borgere får mulighed for at bidrage aktivt til samfundet. Alt for mange borgere er i dag på passiv forsørgelse. Det ønsker regeringen at gøre op med. Der skal derfor gennemføres en reform af kontanthjælp, førtidspension, fleksjob samt af den særlige indsats over for borgere, der befinder sig langt fra arbejdsmarkedet. Reformerne skal have særligt fokus på unge, som frem for passiv forsørgelse i stedet skal i uddannelse eller beskæftigelse, samt indvandrere, der i dag står uden for arbejdsmarkedet.

Regeringen vil samtidig gennemføre en reform af førtidspensionen og fleksjob. Regeringen vil lægge vægt på, at der samlet skal sikres forebyggelse af arbejdsevnetab, fortsat gode levevilkår for dem, der mister arbejdsevnen permanent, målrettet og effektiv hjælp til de ramte og endelig på sigt sikre en reduktion i udgifterne til førtidspension, fleksjob og ledighedsydelse.

FÆRRE MENNESKER SKAL LEVE I FATTIGDOM

Regeringen vil gennemføre en reform af kontanthjælpen, som afskaffer de særligt lave ydelser i kontanthjælpssystemet - kontanthjælpsloft, timeregler og starthjælp. For det fremmer ikke beskæftigelse og integration at give ydelser, der betyder, at mennesker reelt skal leve i fattigdom. Som et led i reformen vil regeringen indføre ret og pligt til uddannelse for unge, uddannelsesparate kontanthjælpsmodtagere under 30 år, der ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse, som det kendes for unge under 25 år i dag. Regeringen vil føre en aktiv indsats for at nedbringe det langvarige sygefravær. Langtidssygemeldte skal bevare kontakten til arbejdsmarkedet i videst mulige omfang. Regeringen vil afskaffe varighedsbegrænsningen på sygedagpenge. I stedet vil regeringen styrke den aktive indsats.

Regeringen vil skærpe fokus på fattigdom i Danmark. Vi har - modsat mange andre lande - ingen officiel definition af fattigdom eller en fattigdomsgrænse. Det gør det svært at diskutere den faktiske udvikling, og det gør det svært at vide, hvordan vi bedst hjælper mennesker ud af fattigdom. Regeringen vil derfor nedsætte et ekspertudvalg, der skal belyse forskellige metoder til at opgøre fattigdom og udarbejde forslag til en officiel fattigdomsgrænse. Der er især behov for at følge udviklingen i antal børn, der lever i fattigdom, og mennesker, der lever i langvarig fattigdom.

Regeringen har ikke tolerance over for socialt bedrageri, og vil derfor sætte hårdt ind over for snyd med sociale ydelser. Det danske velfærdssamfund hviler på et solidarisk princip om pligt til at yde og ret til at få hjælp, når man har brug for det.

I tråd med forsigtighedsprincippet vil ovenstående ændringer blive gennemført, når der er truffet beslutning om finansiering.

DE ÆLDRES VILKÅR SKAL FORBEDRES

Regeringen vil forbedre de ældres vilkår. Flere muligheder skal sikre mere medbestemmelse og øge trygheden blandt de ældre. Gennem forebyggelse skal flere ældre sikres bedre muligheder for at klare sig selv længere.

Regeringen vil i samarbejde med kommunerne undersøge mulighederne for at øge udbredelsen af velfærdsteknologi inden for ældreområdet, herunder afdække om manglende lånemuligheder står i vejen for indførelsen af ny teknologi. Velfærdsteknologi vil kunne gøre mange ældre mere selvhjulpne og samtidig bidrage til at dæmpe manglen på arbejdskraft. Regeringen vil undersøge muligheden for at give ældre ret til digitale løsninger, som et led i deres velfærd, når det kan øge kvaliteten og reducere omkostningerne, f.eks. hvor hjemmebesøg erstattes af videosamtaler.

Regeringen vil også give kommunerne lov til at tilbyde tilkøbsydelser, som bl.a. kan give de ældre mulighed for at få hjælp ved særlige lejligheder fra en person, de kender fra den kommunale hjemmehjælp.

UDSATTE GRUPPER

De mest udsatte grupper fortjener en særlig opmærksomhed. Regeringen ønsker at gøre op med både marginalisering, udstødelse og uværdige livsbetingelser. Regeringen vil derfor tage konkrete initiativer til blandt andet at nedbringe den store dødelighed blandt misbrugere på gaden i blandt andet København samt sikre en bedre indsats over for kvinder i prostitution og mennesker, der lever som hjemløse. Det enkelte menneske skal være omgivet af både respekt, krav og omsorg.

Socialt udsatte borgere skal være omgivet af den nødvendige retssikkerhed, hvorfor samarbejdet mellem den enkelte borger og den kommunale og sociale indsats skal forenkles og forbedres. Regeringen er endvidere optaget af at sikre øget brugerindflydelse for udsatte grupper og vil derfor tage initiativ til at oprette flere udsatteråd i kommunerne.

INDSATS MOD PROSTITUTION

Prostitution er et alvorligt socialt problem. Regeringen ønsker at iværksætte en forstærket indsats mod prostitution.

Det kræver både brede sociale opprioriteringer men også specifikke tiltag, der vil kunne sikre mennesker i prostitution en reel mulighed for et andet liv. Regeringen vil se på hvilke tiltag, der kan have en mærkbar effekt – bl.a. mulighed for frit lejde hos Skat og de sociale myndigheder, hvis man vil forlade prostitution og er håbløst forgældet.

Regeringen vil samtidig sætte kraftigt ind over for handel med kvinder inden for blandt andet sexindustrien. Desuden skal ofre for menneskehandel tilbydes bedre beskyttelse i Danmark

Endelig vil regeringen gennemføre en grundig undersøgelse af et forbud mod købesex.

FRIVILLIGT ARBEJDE

Regeringen påskønner den enorme indsats mange mennesker yder i det frivillige arbejde og anerkender nødvendigheden af de frivilliges inddragelse og medvirken på det sociale område. Et velfungerende velfærdssamfund kræver ikke blot en stærk privat og offentlig sektor, men også en stærk og engageret frivillig sektor. Gennem frivilligt arbejde skabes stærke fællesskaber på tværs af generationer og social baggrund.

Det er den offentlige sektor, der har hovedansvaret for marginaliserede børn, unge og voksne. Den frivillige sektor er et vigtigt supplement, fordi den ofte kan skabe en anden form for tillid og kontakt med og mellem mennesker. Socialt arbejde baseret på frivillighed er en afgørende styrke ved det danske velfærdssamfund.

Frivillige organisationer har gennem årene oplevet, at de snærende bånd fra bureaukrati og regler er strammet til. Det risikerer at kvæle initiativ og virkelyst. Regeringen vil derfor arbejde for, at unødigt bureaukrati for frivilligt arbejde begrænses mest muligt.

Regeringen vil derfor tage initiativer til at gøre det lettere at være frivillig i Danmark.

NY BALANCE I INTEGRATIONS- OG UDLÆNDINGEPOLITIKKEN

Regeringen vil skabe en ny balance i Danmarks integrations- og udlændingepolitik. En ny balance mellem rettigheder og pligter. En ny balance, hvor integration prioriteres over eksklusion. Hvor det, der virker, står over symbolpolitik og hvor der værnes om borgernes rettigheder

Langt den største del af udlændinge i Danmark har ikke integrationsproblemer. De er integreret og lever en god tilværelse i Danmark. Deres drømme er ligesom flertallet af danskeres: Et godt sted at bo og en sund og rask familie. De bekymrer sig om velfærd, arbejde og skole. De er helt almindelige borgere i det danske samfund.

Der er også udlændinge i Danmark, der har det svært. De lever på kanten af samfundet: Uden job, uden den nødvendige uddannelse, og ofte lever de og deres børn i fattigdom. På trods af fremskridt i integrationen særligt blandt unge indvandrerkvinder, så er der stadig en for stor gruppe der har det svært. Overfor denne gruppe vil regeringen sætte massivt ind med en ambitiøs integrationsreform, med høje mål og nye midler, der sikrer mere uddannelse, reducerer antal udsatte boligområder og afskaffer lave ydelser, der skaber fattigdom.

Et lille mindretal af udlændinge i Danmark har en samfundsnedbrydende adfærd. Regeringen vil føre en konsekvent politik over for det lille mindretal, der udfordrer vores demokrati samt lov og orden. For mange unge med indvandrerbaggrund lever et liv med kriminalitet og uden arbejde. Regeringen vil ikke acceptere kriminelle bander, ekstremisme og anti-demokratiske grupperinger og vil sætte hårdt ind overfor de tendenser.

Regeringen har en ny tilgang til udlændinges ophold i Danmark. Lovgivningen skal indeholde klare og rimelige regler for ægtefællesammenføring, ophold, asyl og statsborgerskab. Administrativ praksis skal være gennemsigtig og forudsigelig. Ansøgere skal mødes med ordentlighed og respekt – og der skal værnes om den enkeltes retssikkerhed. Regeringen vil undgå hyppige regelændringer, så den enkelte ved hvilke regler, der gælder. Samtidig vil regeringen gennemføre en undersøgelse af den administrative praksis for at skabe gennemsigthed.

Vi vil have effektive regler om adgangen til landet. Effektive regler giver virksomheder i Danmark bedre mulighed for at tiltrække og fastholde dygtige medarbejdere fra udlandet. Og effektive regler lægger grunden for bedre integration ved familiesammenføringer.

Regeringens politik er baseret på respekt og rimelige krav. De, der vil være en del af Danmark, skal ikke hele tiden mødes af nye urimelige krav, der ekskluderer frem for at integrere.

Regeringen ønsker et Danmark, hvor alle uanset baggrund føler sig velkomne og tager aktiv del i vores fællesskab. Et Danmark, hvor alle kan tale det danske sprog. Et Danmark, hvor alle får en uddannelse, de kan bruge. Et Danmark, hvor både kvinder og mænd deltager på arbejdsmarkedet. Og et Danmark, hvor mennesker med forskellige sociale og etniske baggrunde bor side om side. Det har Danmark brug for.

ADGANG TIL DANMARK

Rimelige regler for familiesammenføring

Vi skal stille klare og rimelige krav til udlændinge, der familiesammenføres.

Regeringen ønsker på den ene side en effektiv indsats over for tvangsægteskaber og på den anden side, at danskere kan bo med deres ægtefælle i Danmark, når de lever op til en række objektive krav.

Regeringen vil fjerne pointsystemet og tilbageføre 24-årsreglen og tilknytningskravet til den definition, der var gældende, før pointsystemet blev indført i 2011. Regeringen vil også ændre 28 års reglen, der dispenserer fra tilknytningskravet, til en 26 års regel.

Familiesammenførte udlændinge skal modtage danskundervisning så snart de flytter til Danmark og bestå en danskprøve. Indvandringsprøven skal afskaffes.

De nye gebyrer for ansøgning om opholdstilladelse fjernes, ligesom den forhøjede garantistillelse på 100.000 kr. sænkes til 50.000 kr. Den herboende ægtefælle kan stille garantien.

Reglerne om familiesammenføring for børn skal revideres, da der er mange og forskelligartede eksempler på, at børn kommer i klemme pga. disse regler.

For at skabe bedre retssikkerhed skal der oprettes et uafhængigt klagenævn for familiesammenføring, som behandler klager over afgørelser vedrørende familiesammenføring.

Efter norsk forbillede skal der indføres en ret til fortsat opholdstilladelse for familiesammenførte personer, der er udsat for vold i hjemmet. Den nuværende ordning, hvorefter det kun hvis ganske særlige grunde taler herfor er muligt for kvinder at få tilladelse til fortsat ophold, er for restriktiv – navnlig for så vidt angår kvinder, der har været her i under 2 år.

Flygtninge skal behandles værdigt

Danmark er et rigt land, og vi har en forpligtelse til at hjælpe mennesker i nød. Regeringen ønsker en mere human tilgang i asylpolitikken. Kriterierne for hvem, der kan få asyl, ændres ikke. Men de, der søger asyl i Danmark, skal behandles værdigt.

Regeringen vil sikre en ordentlig og anstændig behandling af asylansøgerne, mens de er i Danmark. Asylansøgere skal have mulighed for at arbejde og bo uden for asylcentre. På den måde bygges afviste asylansøgere op som mennesker og får flere kompetencer. Således vil de have lettere ved enten at integrere sig i Danmark, hvis de får asyl, eller bedre forudsætninger for at starte et nyt liv, når de vender hjem.

Derfor skal afviste asylansøgere, der ikke kan vende hjem, og som har samarbejdet om hjemsendelsesforanstaltningerne, samt asylansøgere, der får deres sag behandlet, kunne arbejde og bo uden for centrene efter 1/2 år.

Flygtningenævnet skal tilføres mere viden for at forbedre sagsbehandlingen. Regeringen vil derfor udvide Flygtningenævnet med to medlemmer – ét fra Udenrigsministeriet og ét fra Dansk Flygtningehjælp.

Kriterierne for udvælgelse af kvoteflygtninge skal ændres, så kvoteflygtninge uanset integrationsparathed, har lige mulighed for at komme til Danmark. Regeringen vil ikke ændre antallet af kvoteflygtninge.

Området for humanitær opholdstilladelse skal fortsat være snævert, og det skal være undtagelsen, at der gives humanitær opholdstilladelse. Humanitær opholdstilladelse gives for maksimalt 1 til 2 år ad gangen. Reglerne bør dog underlægges en gennemgang, idet særligt meget syge mennesker, som loven er tiltænkt, kan have svært ved at få humanitær opholdstilladelse.

Børn på flugt er særligt sårbare og har i særlig grad krav på beskyttelse. Regeringen vil undersøge, om udlændingeloven på bedst mulig måde er i overensstemmelse med FN's konvention om barnets rettigheder, og hvilke initiativer og ændringer, der evt. skal til, for at principperne i konventionen bedre efterleves i Danmark.

Endelig skal behovet for udvidelse af engelsksproget undervisning på folkeskole- og gymnasieniveau afdækkes.

INTEGRATION

Danmark har brug for en bred integrationsreform. En reform, der skaber færre fattige, og får flere i arbejde. En reform, der griber fat i de, der lever på kanten af samfundet. En reform, hvor det at få ophold motiverer til integration og ikke støder væk.

Ny integrationsreform – med klare mål og systematisk opfølgning

Integrationsopgaven kan ikke løftes med mere af det samme. Det kræver en reform, der tager fat på de grundlæggende problemer. En reform, hvor nye analyser af virkelighedens problemer dikterer nye løsninger. En reform, hvor løsningerne rækker videre end alene til regulering af hvilke og hvor mange udlændinge, der kommer hertil.

Regeringen vil sikre, at der opstilles klare mål for indsatsen, og at der følges op på målene. Der skal saneres i regler, puljer og projekter, som ikke virker og er kortsigtede. Der er behov for en bedre koordinering af indsatsen i forhold til f.eks. udsatte nydanske unge, og regeringen vil have mere fokus på effekten af de mange tiltag i kommuner og boligområder. Der skal være synlighed om, hvordan det generelt går med integrationen. Derfor vil regeringen lancere et nationalt integrationsbarometer, der løbende viser udviklingen i beskæftigelse, uddannelse og medborgerskab.

Flere indvandrere i arbejde – færre på offentlige ydelser – ingen i fattigdom

Fattigdommen er steget i Danmark, ikke mindst for indvandrere og efterkommere. De særlige ydelser, herunder starthjælpen, er en væsentlig årsag. En families fattigdom går særligt ud over børnene, der hæmmes i deres deltagelse i det almindelige hverdagsliv. Derfor vil regeringen afskaffe de lave sociale ydelser.

Flere skal klare sig uden offentlig forsørgelse. Det er regeringens mål, at 10.000 flere indvandrere og efterkommere kommer i arbejde inden år 2020. Det skal ske ved en bred vifte af arbejdsmarkedsrettede initiativer, herunder bedre og hurtigere hjælp til kontanthjælpsmodtagere, bl.a. kontanthjælpsjobs, målrettede og bedre tilbud om danskundervisning, udbredelse af jobpakker og partnerskaber med erhvervslivet samt nye modeller, der kombinerer arbejde og uddannelse.

Regler for tidsubegrænset ophold og familiesammenføring skal fremme integration

Regeringen vil, i lighed med andre lande, bruge reglerne om tidsubegrænset ophold og statsborgerskab til at fremme integrationen. Vi vil indføre en "opholdstrappemodel", hvor udlændinge i Danmark hele tiden kan komme et trin tættere på at blive fuldt integrerede i det danske samfund.

Regeringen vil afskaffe det nuværende pointsystem for tidsubegrænset ophold. I stedet vil regeringen stille klare krav, der styrker integrationen, frem for at marginalisere mennesker.

Udlændingereglerne skal bruges til at integrere gennem uddannelse og arbejde i tråd med anbefalingerne fra den tidligere regerings egen integrationstænketank. Fremover skal vi stille klare krav, der motiverer den enkelte udlænding til integration – i stedet for at opstille barrierer, der bringer udlændinge i Danmark længere væk fra vores samfund.

Derfor skal tidsubegrænset ophold kunne opnås efter fem år. Kravet er, at ansøgeren har haft tre års fuldtidsbeskæftigelse inden for de seneste fem år. Uddannelse sidestilles med fuldtidsbeskæftigelse, ligesom et deltidsjob i hele perioden vil indfri kravet.

Der stilles fortsat krav om selvforsørgelse, men modtagelse af enkeltstående ydelser, der ikke relaterer sig til forsørgelse – som f.eks. tilskud til nødvendig medicin – skal ikke forhindre den pågældende i at opnå tidsubegrænset opholdstilladelse.

Kravet om danskprøve ændres, så ansøgeren skal have bestået en dansk eksamen svarende til Dansk 1.

Medborgerskabsprøven afskaffes. De øvrige krav for at opnå tidsubegrænset opholdstilladelse, herunder de nuværende krav til at holde sig ude af kriminalitet, ikke have gæld til det offentlige, gennemføre introduktionsprogram og gennemføre beskæftigelsesrettede aktiviteter, opretholdes. Udlændinge med flygtningestatus skal kunne opnå dispensation fra de generelle regler efter 8 års ophold, dog ikke fra kriminalitetskravene.

Arbejdsmarkedet er en væsentlig vej til integration. Derfor vil regeringen arbejde for, at flygtninge og ægtefællesammenførte hurtigst muligt får et job. Regeringen ønsker en model, der kan understøtte målsætningen om høj erhvervsdeltagelse blandt ægtefællesammenførte. Regeringen vil undersøge forskellige metoder og derefter fremsætte lovforslag. Blandt andet vil regeringen undersøge, om flygtninge og ægtefællesammenførte, der har haft ordinær fuldtidsbeskæftigelse i 12 måneder, og som samtidig har opnået dagpengere, skal have særlige vilkår for at bevare midlertidig opholdstilladelse.

Endvidere vil regeringen i tråd med anbefalinger fra bl.a. Europarådet igen sikre udlændinge stemmeret ved lokalvalg efter 3 år.

Statsborgerskab – Lige muligheder for alle

Reglerne om statsborgerskab skal bruges aktivt til at fremme integration. Regeringen vil sende det tydelige signal, at udlændinge, der har boet i Danmark i flere år, og hvor integrationen er lykkedes, kan blive danske statsborgere.

Kravene skal være høje, for dansk statsborgerskab er noget særligt. Men kravene skal ikke ekskludere dem, der gør sig umage, alene fordi de ikke har en tilpas høj uddannelse. Og mennesker, der har boet i Danmark gennem mange år, skal ikke mødes af en prøve, hvor kravene er højere, end hvad mange danskere kan. Men regeringen lægger vægt på, at ansøgere ikke har begået kriminalitet.

For at opnå dansk statsborgerskab skal ansøgeren fremover have bestået Dansk 2 og en statsborgerskabsprøve, der vægter aspekter af det hverdagsliv og det aktive politiske liv, som møder borgerne i et moderne samfund.

Ansøgeren skal endvidere fremover have været selvforsørgende inden for 2½ år af de sidste 5 år.

De øvrige krav til opnåelse af dansk statsborgerskab, herunder de nuværende krav til at holde sig ude af kriminalitet, afgivelse af tro- og loveerklæringer, krav til ophold samt gæld til det offentlige, selvforsørgelse, automatisk statsborgerskab, statsborgerskab ved erklæring samt naturalisation, opretholdes

Unge født og opvokset i Danmark og som består folkeskolens afgangsprøve med gennemsnitskarakteren 2 tilbydes automatisk dansk statsborgerskab, medmindre de er dømt for alvorlig kriminalitet. Unge som er født og opvokset i Danmark skal dog uanset bestået folkeskoleeksamen automatisk tilbydes statsborgerskab som 18-årige, medmindre de er dømt for alvorlig kriminalitet.

Retssikkerheden for ansøgere skal styrkes. Kravene til statsborgerskab vedtages ved lov frem for ved skiftende politiske aftaler. Desuden skal posttraumatisk stress syndrom (PTSD) igen være en selvstændig dispensationsmulighed fra de generelle krav.

Danmark er et moderne samfund i en international verden. Derfor skal det være muligt at have dobbelt statsborgerskab.

Helhedsorienteret indsats i de udsatte boligområder

Regeringen vil reducere antallet af udsatte boligområder. Områderne skal blive levende og attraktive og have blandede boligformer, der indbyder mange til at bosætte sig i dem. Regeringen har som målsætning, at antallet af udsatte boligområder skal være reduceret med minimum en fjerdedel i 2016 og være mindst halveret i løbet af de kommende 10 år.

Det boligsociale arbejde i udsatte boligområder skal styrkes markant. De mange forskelligartede sociale problemer kræver mange forskellige løsninger. Frem for kortsigtede projekter der kan give et kortvarigt løft, vil regeringen understøtte helhedsplaner for de udsatte områder gennem en langsigtet boligsocial indsats, der permanent forbedrer de sociale vilkår.

Børn og unge i de udsatte boligområder skal blive en del af det samfund, der omgiver dem. Skolen spiller en stor rolle i at integrere. Regeringen vil forpligte kommunerne til at arbejde målrettet med elevsammensætningen i skolerne. Rammerne skal være til stede for at børn kan møde børn, som kommer fra familier og baggrunde, som adskiller sig fra deres egne.

OPGØR MED SAMFUNDSNEDBRYDENDE ADFÆRD

Regeringen vil føre en konsekvent politik over for det lille mindretal, der udfordrer vores demokrati, lov og orden, og som ikke ønsker at bidrage til det danske samfund. Indsatsen overfor tvangsægteskaber, ekstremisme, parallelle retssamfund og antidemokratiske bevægelser skal intensiveres markant.

Styrket indsats overfor kriminalitet i udsatte boligområder

De udsatte boligområder er præget af forskelligartede problemer, men har det til fælles, at der er meget kriminalitet. Regeringen vil ikke acceptere tilstande hvor gadens love

dominerer over samfundets. Der er brug for en hurtig indsats over for kriminalitet i de mest udsatte boligområder. Uden et brud på det nuværende kriminalitetsmønster vil forebyggende initiativer ikke have den tilstrækkelige effekt.

Derfor skal der mere nærpolti i de udsatte boligområder. Og politi og sociale myndigheder skal have bedre muligheder for at sætte ind med sanktioner overfor unge ballademagere.

Indsats i forhold til æresrelaterede konflikter

Regeringen vil fremlægge en samlet strategi mod tvangsægteskaber og æresrelaterede konflikter. Strategien skal sikre et effektivt og helhedsorienteret samarbejde mellem myndigheder og organisationer både i Danmark og i udlandet samt en løbende opkvalificering af frontmedarbejdere.

Strategien skal desuden afdække mulighederne for at skride ind mod familiemedlemmer, der udsætter en ung for trusler eller lignende for at få den unge til at indgå i et ægteskab, som den unge ikke ønsker.

Strategien skal også sætte fokus på dialog med forældregenerationen, på en tidlig indsats bl.a. i grundskolen, på flere tilbud til de unge mænd, herunder sikre opholdssteder, på inddragelse af organisationer for etniske minoriteter og på at opnå en styrket viden på området. Danske myndigheder skal arbejde tæt sammen med myndigheder i andre lande, hvor tvangsægteskaber er mest udbredt.

Kortlægning af aktuelle udfordringer med ekstremisme og antidemokratiske grupperinger

Ekstremisme er uanset baggrund en trussel mod vores demokrati. Derfor vil regeringen imødegå ekstremisme især blandt unge.

Der igangsættes en kortlægning af grupperinger, som modarbejder det danske demokrati. Kortlægningen skal bl.a. have fokus på grupper, som tiltrækker unge danskere med muslimsk baggrund, herunder på den sociale kontrol og chikane, som disse grupperinger udøver over for især andre muslimeri deres bestræbelser på at undergrave det danske demokrati.

Kortlægningen skal bl.a. bidrage til at konkretisere og tilpasse den forebyggende indsats over for ekstremistiske grupper og skabe grundlag for en vurdering af, hvilke nye indsatser der er brug for.

Indsats mod parallelle retsopfattelser i religiøse miljøer

Regeringen vil ikke acceptere, at religiøse retsinstanser træder i stedet for lovgivning og domstole i Danmark. Afgørelser om ægteskab, forældremyndighed og straf løses hos myndighederne – ikke hos religiøse overhoveder. Regeringen vil efter afslutningen af den igangværende undersøgelse om parallelle retsopfattelser blandt religiøse minoriteter i Danmark tage initiativer for at komme religiøse retsinstanser til livs.

Samtidig vil regeringen undersøge nye midler til at nå ind til de, der ligger under for religiøs privatretlig praksis. Der er bl.a. behov for øget dialog med og bedre rådgivning af religiøse minoriteter samt kompetenceopbygning af socialarbejdere, frontmedarbejdere og andre, der arbejder med religiøst betingede konflikter, så det er de danske myndigheder, der løser borgernes problemer.

RETSPOLITIK

FÆRRE OFRE FOR KRIMINALITET

Danmark har brug for en ny retspolitik. En retspolitik der virker, hvor færre bliver ofre for kriminalitet, de kriminelle ændrer adfærd og trygheden i lokalsamfundene øges.

I et årti har retspolitikken manglet nytænkning.

En ny retspolitik vil bygge på konsekvens over for kriminalitet – og dens årsager. Regeringen vil have et nyt fokus på resocialisering, forebyggelse og at internationale konventioner bliver fulgt. Tidlig og effektiv forebyggelse vil gå hånd i hånd med klare og hurtige konsekvenser ved lovovertrædelser. En ny retspolitik vil sætte klare mål og introducere nye virkemidler.

Danmark står over for en række alvorlige problemer, hvor det er nødvendigt at tage fat på en ny måde:

- En gruppe af særlig hårdkogte kriminelle begår mere og stadig grovere kriminalitet. Tendensen ses bl.a. hos unge kriminelle, hvor uacceptabel asocial adfærd og et liv uden for samfundets normer og værdier præger hverdagen.
- Ofre for kriminalitet skal hjælpes bedre. De skal sikres hjælp til en tryk hverdag og muligheder for værn mod gerningsmanden. Rammerne for offererstatning skal efterses og gerningsmanden skal kunne konfronteres med konsekvenserne af sin kriminalitet.
- Den organiserede kriminalitet er et stigende problem, som kræver et skærpet fokus. Kriminaliteten domineres særligt af rockerrelaterede personer og kriminelle netværk fra indvandremiljøet.
- Der mangler en sammenhængende indsats over for mennesker med en psykisk sygdom. Indsatte i fængslerne skal screenes og tilbydes relevant behandling.
- Alt for mange gengangere fylder fængslerne. Kriminalforsorgens muligheder for at forebygge tilbagefald i ny kriminalitet skal styrkes. Indsatte skal tilbydes en afsoningsplan efter 7 dage med henblik på resocialisering før og efter løsladelsen. Planen skal sikre, at den indsatte behandlingsbehov og beskæftigelsesmuligheder afdækkes, og at der arbejdes hen imod ordinær beskæftigelse.

Færre skal være ofre for kriminalitet. Derfor skal der sættes konsekvent ind over for kriminaliteten og dens årsager.

KONSEKVENSN OVER FOR ÅRSAGERNE TIL KRIMINALITET

Vort samfund skal bygge på klare rettigheder og pligter og trykke lokalsamfund som rammen om et indholdsrigt liv.

Kriminalitet skaber utryghed og usikkerhed. Kriminalitet skal forebygges – især i udsatte familier, som har størst risiko for kriminalitet. For regeringen er det derfor vigtigt, at;

- Den tidlige og målrettede indsats mod årsagerne til kriminalitet styrkes. Det kræver nye rammer for et målrettet samarbejde mellem myndigheder og institutioner i lokalsamfundene og effektiv prioritering af de samlede ressourcer, der anvendes til forebyggelse af kriminaliteten og dens årsager.
- Asocial adfærd skal bekæmpes mere effektivt. Særligt i visse belastede boligområder er der unge, der ikke respekterer fællesskabets normer og værdier, og skaber uro og utryghed. En ny målrettet indsats over for asocial adfærd skal mindske utrygheden, og bidrage til at udsatte boligområder igen kan præges af tryghed, liv og aktivitet. Regeringen vil undersøge mulighederne for at udvikle et sanktionssystem over for asocial adfærd, der baserer sig på frivillighed.
- Nærpolitiet skal være synligt til stede i lokalområder med problemer. Et udadventt og engageret politi i tæt samarbejde med sociale myndigheder og skoler i lokalsamfundene, forebygger kriminalitet. Kendskabet til utilpassede unge, deres familier og kontakten med lokale netværk styrker det kriminalpræventive arbejde.

For at sikre en ny effektiv og målrettet forebyggende kriminalpræventiv indsats ønsker regeringen at styrke rets-, politi- og kriminalpræventiv forskning. Forebyggelse sikrer færre ofre og er en god investering for samfundet.

FÆRRE GENGANGERE I FÆNGSLERNE

For mange begår ny kriminalitet efter endt afsoning. Inden for to år efter løsladelsen begår ca. hver fjerde dømte ny kriminalitet.

Regeringen arbejder for straf, der virker, og færre ofre for kriminalitet. For regeringen er det derfor vigtigt, at:

- Tilbagefaldet til kriminalitet mindskes afgørende, og at færre dermed bliver ofre for kriminalitet. De indsatte, der viser vilje til et liv uden kriminalitet, skal have bedre muligheder for det. Handleplaner for dømte skal forbedres og målrettes et liv uden kriminalitet, der præges af rettigheder og pligter.
- Det bliver lettere at komme videre med et normalt liv efter endt afsoning. Derfor skal visse mindre lovovertrædelser kun optræde på straffeattester i ét år .
- Den øgede bandekriminalitet er en helt særlig udfordring for Kriminalforsorgen. Den negative indflydelse på andre indsatte skal mindskes. Det samme gælder muligheder for pleje relationer til deres kriminelle netværk i fængslerne.
- Indsatsen mod narko i fængslerne skal styrkes. Hvis narko flourer i fængslerne er indsatsen for uddannelse, beskæftigelse og et liv efter endt afsoning uden for kriminalitet ofte nytteløs. Behandlingen mod narkomisbrug skal derfor styrkes. Indsatsen mod indsmugling af narko skal styrkes og have større konsekvens.

Kriminalforsorgens arbejde med behandling, beskæftigelse og uddannelse skal reformeres. Undersøgelser viser klare muligheder for forbedringer. Uddannelserne skal styrkes, så flere får mulighed for at tage eksempelvis AMU-kurser, folkeskolens afgangsprøve eller en ungdomsuddannelse. Som følge heraf er der behov for en reform af uddannelsen af fængselsfunktionærerne.

- Samarbejdet mellem Kriminalforsorgen og kommunerne skal revideres og styrkes. Koordinationen af løsladelse skal forbedres markant. I alt for mange tilfælde følges der ikke effektivt op på den løsladtes muligheder for bolig, job og netværk uden for kriminalitet. Konsekvensen af den hidtidige politik er gengangere i fængslerne og dermed flere ofre for ny kriminalitet.

NEDBRINGELSE AF LANGE VARETÆGTSFÆNGSLINGER

Regeringen vil nedbringe den omfattende brug af varetægtsfængsling. Derfor vil regeringen iværksætte en hurtig undersøgelse af årsagerne til det omfattende brug af varetægtsfængsling og mulighederne for at nedbringe omfanget svarende til i de lande, vi normalt sammenligner sig os med.

ET MODERNE OG EFFEKTIVT POLITI

Politiet spiller en central rolle for, at vi alle kan føle os trygge i hverdagen.

Tryghed er en forudsætning for velfærd. Et engageret politi, i tæt dialog med lokalsamfundene om deres udfordringer, spiller en afgørende rolle i sikringen heraf.

Forandringen i kriminalitetsbilledet stiller store krav til dansk politi. Det fortsatte arbejde med politireformen skal sikre et moderne og effektivt politi med en høj grad af omstillingsparathed. For regeringen er det desuden vigtigt, at;

- Politiet kan håndtere de udfordringer, kriminaliteten stiller vores samfund overfor. Dansk politi skal være på forkant med de miljøer og forhold, som medfører kriminalitet. Politiet skal være parat til at tackle og forebygge komplekse problemstillinger som påvirker vores tryghed, lokalområdets og velfærdssamfundets stabilitet.
- Politiet skal være til stede i lokalsamfundene med beslutningskraft, så problemer kan forebygges og løses hurtigt, og politiets troværdighed og autoritet i befolkningen kan udbygges. Samtidig skal politiet sikres mulighed for at prioritere langstrakte og komplicerede opgaver af efterforskningsmæssig og forebyggende art.
- Politiet skal styrke dialogen med og åbenheden over for befolkningen, så lokalsamfundene kender til kriminalitetens reelle omfang og politiets strategi for løsningen heraf. Et moderne politi har et bredere sigte med sit arbejde end blot stift fokus på efterforskningsresultater. Politiet skal spille en rolle i sikringen af en bredere tryghed i samfundet. Tæt samarbejde med lokale myndigheder, engagement og udadvendthed er nøgleord for et moderne politi.

FORSTÆRKET INDSATS MOD UNGDOMSKRIMINALITET

Mens flertallet af unge aldrig har været mere lovlydige er en gruppe af hårde kriminelle unge involveret i meget omfattende kriminalitet. Tilgangen til denne gruppe skal stoppes med en ny og effektiv indsats.

Oftentimes har denne gruppe af unge det til fælles, at de er vokset op i udsatte familier med massive sociale problemer. Indsatsen over for unge kriminelle under 18 år skal derfor forstærkes og basere sig på en ny tilgang til ungdomskriminalitet.

Regeringen ønsker at gribe tidligt ind over for børn under 18 år, som endnu ikke har lavet så alvorlig kriminalitet, at hverken serviceloven eller det almindelige retssystem behøver at blive brugt – men dog så alvorligt, at der er et åbenlyst behov for sociale programmer og sanktioner med henblik på adfærdsændringer. For regeringen er det derfor vigtigt, at;

- Der udvikles nye sociale programmer for at forhindre at unge under 18 år havner i kriminalitet. De nye sociale programmer har hovedsigtet på at få de unge til at opgive den asociale adfærd, som ofte præger deres hverdag.
- Den kriminelle lavalder skal hæves til 15 år. Stik imod alle anbefalinger blev den kriminelle lavalder ned fra 15 til 14 år. Regeringen vil også sikre at ingen børn under 18 år får ophold blandt voksne kriminelle i landets fængsler.

Samtidig er der behov for, at retssystemet viser effektivitet og konsekvens over for unge kriminelle. Der er for få sager, der bliver opklaret. Der er alt for lang tid imellem, at den unge bliver sigtet for en lovovertrædelse til konsekvensen mærkes, og den forebyggende indsats er for svag.

I dag er der et krav om, at voldssager skal afgøres ved domstolene senest efter 37 dage, men den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er dobbelt så lang.

- Med henblik på at forstærke indsatsen over for unge lovovertrædere vil regeringen iværksætte et "fast-track" igennem retssystemet for sager med unge, der begår vold, hærværk og lignende lovovertrædelser. Målet er, at unge lovovertrædere skal væk fra de lokalområder, hvor de i dag skaber utryghed, og væk fra de miljøer der fastholder dem i kriminalitet. Regeringen vil udbrede anvendelsen af ungdomssanktion, som alternativ til korte fængselsstraffe for unge under 18 år.

EN NY EFFEKTIV STRATEGI MOD TRUSLEN FRA TERROR

Danmark er udsat for en alvorlig trussel om terror. Danmark og danske interesser anses for at være prioriterede terrormål blandt militante ekstremister. Det er derfor en absolut topprioritet for regeringen at sikre et effektivt værn mod terror.

Danmark har et godt og effektivt terrorberedskab. Men terrortruslen ændrer løbende karakter. Det stiller nye krav til indretningen og prioriteringen af det samlede terrorberedskab.

De senere år har et antal meget alvorlige terrrorsager vist, at det samlede beredskab har kunnet reagere effektivt mod trusler om og forsøg på terroranslag mod Danmark, danske interesser og enkeltpersoner. For regeringen er det vigtigt, at efterretningstjenesterne har mulighederne for at kunne reagere hurtigt og effektivt på baggrund af præcise vurderinger af enkeltpersoner, miljøer og faretruende reaktionsmønstre.

Det er samtidigt regeringens opfattelse, at sikkerhed og retssikkerhed skal gå hånd i hånd. De senere år har en række lande evalueret deres samlede beredskab mod terror. I takt med,

at truslen om terror ændrer karakter, finder regeringen det relevant at efterse det samlede danske beredskab mod terror.

Med henblik på at sikre et mere effektivt værn mod terrortruslen vil regeringen udarbejde en samlet strategi for Danmarks deltagelse i kampen mod international terrorisme og terrortruslen mod Danmark.

- Regeringen vil derfor nedsætte udvalg som, på baggrund af en vurdering af de hidtil anvendte virkemidler i terrorbekæmpelsen og det samlede terrorberedskabs effektivitet og omkostninger, skal udarbejde grundlaget for en samlet strategi for et effektivt værn mod truslen fra terror med respekt for retssikkerheden og den personlige frihed.

KAMPEN MOD ÅRSAGERNE TIL TERROR SKAL STYRKES

Kampen mod terror er for regeringen også kampen mod årsagerne til terror. Ekstremisme er uanset baggrund en trussel mod vores demokrati. Derfor vil regeringen imødegå ekstremisme.

Der igangsættes derfor en kortlægning af grupperinger, som modarbejder det danske demokrati. Kortlægningen skal bl.a. bidrage til at konkretisere og tilpasse den forebyggende indsats over for de ekstremistiske grupper og indgå i vurderingen af, hvilke nye indsatser der er brug for.

Det er regeringens opfattelse, at fundamentet for vort samfunds sammenhængskraft er en fælles accept af vores grundlæggende værdier, kønnenes ligestilling og ligestilling, adskillelse af politik og religion, demokrati og menneskerettigheder og demokratisk børneopdragelse.

Disse værdier skal – nu som tidligere – bidrage til et stærkt værn mod terroren – og dens årsager.

OVERHOLDELSE AF INTERNATIONALE FORPLIGTELSE

Regeringen er optaget af, at Danmark overholder sine internationale forpligtelser. De af Danmark ratificerede eller tiltrådte konventioner kortlægges, registreres og opdateres centralt, således at dansk opfølgning af påtagne forpligtelser kan dokumenteres og overvåges løbende. Regeringen vil sikre offentlighed omkring opfølgningen.

GRUNDLOVSKOMMISSION

Det er regeringens opfattelse, at Danmark har brug for en ny diskussion om grundloven. Regeringen vil tage initiativ til brede drøftelser med alle Folketingets partier om et kommissorium for nedsættelse af en grundlovskommission.

REVISION AF KNIVLOVEN

Regeringen vil revidere lovgivningen om knive, således at den bringes bedre i balance og fokusere på knive i nattelivet, hvor problemerne er evidente og lovgivningen relevant. Udgangspunktet om ubetinget fængselsstraf i førstegangstilfælde afskaffes,

NY STYRING AF DEN OFFENTLIGE SEKTOR

Offentlige nøgleopgaver som f.eks. uddannelse og sundhed kræver en højere økonomisk prioritering i de kommende år. Men den økonomiske situation sætter meget snævre grænser for væksten i de offentlige udgifter. Der er brug for en hård prioritering, hvor ikke alle forventninger til den offentlige sektor kan indfries. Og det kræver en stram udgiftsstyring, så de offentlige udgifter nøje overholder de af regering og Folketing fastsatte udgiftsrammer, og overskridelser af de vedtagne budgetter undgås.

BEDRE STYRING OG BUDGETLOV

Regeringen vil sikre en stram økonomistyring med bedre styr på de offentlige finanser.

Regeringen vil fremlægge forslag til en budgetlov, der fastlægger de overordnede principper for styringen, og i dialog med KL og Danske Regioner gennemføre en reform af det nuværende aftalesystem.

Regeringen vil arbejde med et flerårigt aftaleperspektiv, der giver kommuner og regioner mulighed for at planlægge mere effektivt. Til gengæld skal aftaler selvfølgelig overholdes. Aftaleparterne sikrer løbende opfølgninger af aftalerne, så aftalerne overholdes.

Regeringen vil tage initiativ til en ny styreform for de store byer. Det skal give en mere effektiv styring og gøre det lettere for borgere at se, hvem der har ansvaret for beslutningerne.

Regeringen vil endvidere effektivisere ved at foretage en sanering i de mange råd, nævn, udvalg, politiske forskningsinitiativer, institutter mv., der er oprettet under den tidligere regering.

BEDRE SAMARBEJDE OG FLERE MULIGHEDER FOR KOMMUNERNE

Mange års statsstyring og detailregulering af kommunerne har øget mistilliden mellem stat og kommuner. Overflødige dokumentationskrav og uhensigtsmæssig statsstyring skal erstattes af friere men forpligtende rammer for kommunerne.

Regeringen vil give kommuner og regioner bedre mulighed for at gennemføre nyttige, nødvendige og rentable investeringer, f.eks. inden for energireovering og velfærdsteknologi. I den forbindelse vil regeringen modernisere låne- og deponeringsreglerne for investeringer, der gennem fremtidige driftsbesparelser sikrer en fornuftig rentabilitet.

Regeringen vil i samarbejde med kommuner og regioner iværksætte en reform med fokus på tillid, ledelse, faglighed og afbureaukratisering. Det skal sikre, at den offentlige opgaveløsning i højere grad orienteres mod resultater - effektivitet, kvalitet og serviceniveau - og i mindre grad mod opfyldelse af proceskrav. Øget fokus på resultater vil skabe rum for større fagligt ansvar og give plads til moderne ledelsesformer og øget nytænkning. Det vil forbedre kvaliteten og frigøre ressourcer til bedre service for borgerne, og det vil gøre faglig stolthed og arbejdsglæde til drivkraft i udvikling af servicen til borgerne.

Som led i denne reform vil regeringen foreslå, at kommunernes resultater og kvalitet skal måles i forhold til hinanden. Regeringen vil tage initiativ til at udvikle nye former for styringsdialog mellem staten og kommunerne. Det kan ske ved at indføre partnerskabsaftaler mellem staten og enkeltkommuner eller grupper af kommuner om at løse konkrete udfordringer, herunder at forbedre kvaliteten eller effekten af den offentlige service. Aftalerne baseres på frivillighed, hvor kommunerne forpligter sig på at indfri konkrete målsætninger.

Der skal etableres flere former for offentlige og private samarbejder. Og regeringen vil etablere flere forsøg med frikommuner m.v.

Regeringen vil fortsætte og udbygge samarbejdet mellem private og offentlige aktører i opgaveløsningen. Samtidigt skal kommunerne også slippe for nogle af de bureaukratiske restriktioner, der findes i dag. Rammerne aftales mellem regeringen, kommunerne og regionerne.

EFFEKTIVITET OG KVALITET

Regeringen vil sætte fokus på, at der overalt i den offentlige sektor sker en løbende nytænkning og effektivisering. Sigtet er blandt andet at aftale konkrete målsætninger med kommuner og regioner om effektiviseringer, der kan frigøre ressourcer. Ressourcer, der skal blive i kommuner og regioner, og bidrage til at sikre et højt serviceniveau og en bedre kvalitet i den offentlige velfærd.

Regeringen vil foretage en evaluering af kommunalreformen og den nuværende arbejdsdeling mellem kommuner, regioner og stat. Det skal blandt andet ske med særlig fokus på sundhedsområdet, det specialiserede socialområde, miljøområdet og den regionale udvikling.

Regeringen vil i samarbejde med kommuner og regioner formulere en ny digitaliseringsstrategi for hele den offentlige sektor. Strategien skal fastlægge konkrete mål og blandt andet indeholde de første elementer af en digitaliseringsreform af velfærdsområderne. Nye digitale løsninger på f.eks. undervisningsområdet, sundhedsområdet og handicapområdet kan øge kvaliteten og reducere omkostningerne. Det er endvidere regeringens mål, at al kommunikation mellem borgere, virksomheder og det offentlige skal foregå digitalt inden udgangen af 2015. For ældre, personer med handicap og andre, der er begrænset i at udveksle oplysninger eller betjene sig selv over internettet, skal det være muligt at få hjælp.

LIGESTILLING OG MANGFOLDIGHED GØR DANMARK STÆRKT

Det danske samfund bygger på, at alle mennesker er både lige og forskellige. Ingen mennesker er ens. Men alle mennesker er lige meget værd. Mangfoldighed giver nye ideer og nye løsninger. Mangfoldighed skaber trygge rammer for kreativitet og dialog.

Regeringen ønsker at fremme et Danmark, hvor mennesker bliver bedømt på, hvad de gør og ikke, hvordan de ser ud, eller hvor de kommer fra.

Regeringen ønsker at fremme et Danmark, hvor den enkeltes muligheder og rettigheder udvides og ikke indskrænkes.

Et mangfoldigt Danmark er et moderne Danmark.

Derfor vil regeringen sikre lige muligheder og lige rettigheder for alle danske borgere. Diskrimination af enhver form er uacceptabelt, uanset om det sker på baggrund af køn, seksuel orientering, etnicitet, religion eller handicap.

Derfor vil regeringen tage skridt til at ratificere tillægsprotokollen til FNs handicapkonvention og give Ligebehandlingsnævnet mulighed for at tage sager op af egen drift.

LIGESTILLING MELLE MÆND OG KVINDER

Danmark er et af de lande i verden, hvor kvinderne har den højeste erhvervsfrekvens. Uden kvinderne på arbejdsmarkedet ville vores velstand være markant mindre.

Sammenlignet med andre lande har Danmark opnået en forholdsvis høj grad af ligestilling. Men desværre er det gået den forkerte vej de seneste år. Og der er langt fra fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i det danske samfund, når det handler om løn og indflydelse. Danmark har et meget kønsopdelt arbejdsmarked. Det skaber ligestillingsmæssige udfordringer.

Regeringen vil indlede en dialog med erhvervslivet med henblik på at sikre flere kvindelige medlemmer af bestyrelserne for de børsnoterede virksomheder, og herunder vurdere forslag om kvoter på baggrund af køn.

Regeringen vil øremærke op til tre måneder af den betalte barselsperiode til manden.

Regeringen vil undersøge mulighederne for at udbygge kønsopdelt lønstatistik.

Regeringen vil etablere en barselsfond for selvstændige.

Regeringen vil sikre at frivilligt enlige mødre sidestilles med andre enlige forsørgere i forhold til blandt andet det særlige børnetilskud.

Regeringen vil gennemføre en helhedsindsats for udsatte drenge, som i dag har en markant større frafald og deraf følgende lavere uddannelsesgrad end piger. Indsatsen skal blandt andet omfatte diskrimination på baggrund af køn og etnicitet i forbindelse med praktikpladser.

Danmark skal være et land, hvor piger og drenge, kvinder og mænd reelt har lige muligheder.

SEKSUEL LIGESTILLING

Regeringen vil give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken – uanset deres seksuelle orientering. Regeringen vil derfor fjerne forbuddet mod vielse af homoseksuelle i folkekirken og i øvrigt undersøge yderligere tiltag i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning.

Regeringen vil styrke indsatsen med at registrere, opklare og forebygge hate-crimes mod homoseksuelle og andre grupper.

Regeringen vil sikre at medmødre til børn undfanget ved kunstig befrugtning omfattes af børneloven på lige fod med fædre.

Regeringen vil undersøge reglerne om kønskorrigerende behandling, herunder mulighederne for at foretage juridisk kønsskifte uden krav om kirurgiske indgreb.

ETNISK LIGESTILLING

Diskrimination og social udstødning af nydanskere er uacceptabelt og en selvstændig barriere for integration. Derfor vil regeringen oprette en national antidiskriminationsenhed. Enheden skal kortlægge omfanget og typerne af diskrimination på arbejdsmarkedet og i samfundslivet. Enheden skal endvidere gennemføre offentligt finansierede antidiskrimineringskampagner, koordinere tværkommunale tiltag imod diskrimination og understøtte virksomheder, der ønsker at bekæmpe diskrimination på arbejdspladsen.

GODE BOLIGER OG BEDRE BYER

Gode boliger er helt centralt for et godt liv. Og energirigtige boliger er en central del af et bæredygtigt samfund. Mobilitet på boligmarkedet er vigtigt for at give folk mulighed for at flytte til en bolig, der passer bedre til deres livssituation. En god bolig spiller en stor rolle for den enkeltes velfærd.

Et velfungerende boligmarked kræver, at borgerne har mulighed for at vælge mellem flere boligformer: Ejer, andel, almen og privat lejebolig. Regeringen vil bidrage i forhold til alle de nævnte boligformer.

Tværgående vil regeringen med virkning fra 1. januar 2012 omdanne boligjob-ordningen til en grøn tilskudspulje til energirenovering af boliger i 2012 og 2013. Ordningen skal baseres på objektive kriterier og være nem for borgere og myndigheder at bruge og administrere.

LEJEBOLIGER

Tilstrækkeligt med gode lejeboliger til en fornuftig husleje i alle dele af landet er en grundlæggende forudsætning for et sundt boligmarked.

Der er brug for en indsats i forhold til både almene boliger og private udlejningsboliger:

- Regeringen vil sikre, at alle kommuner bidrager til at løse de boligsociale opgaver.
- Regeringen vil arbejde for, at der opføres billige boliger, der hvor der er behov.
- Regeringen vil sikre opførelsen af flere ungdoms- og ældreboliger, så det fremtidige behov imødekommes. Finansieringen drøftes nærmere med kommunerne.
- Samtidig skal der iværksættes et arbejde, der ser nærmere på finansieringen og huslejeafsettelsen i den almene boligsektor. Herunder om der kan sikres billigere lån til nye boliger med tilsvarende billigere husleje for den enkelte lejer.
- Landsbyggefondens reoveringsindsats skal styrkes, ikke mindst med flere energibesparelser for at sikre tidssvarende boliger og en bedre samlet boligøkonomi. I dag er der en lang venteliste, og indsatsen vil allerede starte i forbindelse med kick-starten.
- Regeringen vil undersøge muligheden for at etablere en model, hvor Landsbyggefonden får mulighed for at garantere besparelserne i boligselskabernes energispareprojekter.
- Der skal etableres en model for rentable energirenoveringer i privat udlejningsbyggeri til gavn for både udlejer og lejere.
- Lejelovgivning skal gennemgås med henblik på at lejere skal have en bedre beskyttelse mod urimelige huslejeforhøjelser i forbindelse med moderniseringer og urimeligt høje istandsættelses-regninger ved fraflytning fra en lejlighed.

BEDRE OG GRØNNERE BYER

Byerne er også vigtige for dansk økonomi. Byerne er vækstcentre i en globaliseret økonomi. Bæredygtige byer skaber nye grønne arbejdspladser. Danmark har en enorm mulighed, hvis vi kan få en global førerposition – for hvis vi finder de løsninger, der sikrer, trygge, grønne, udviklende, økonomisk voksende byer., vil vi kunne eksportere disse løsninger

Omkring halvdelen af alle danskere lever i København eller en af de store provinsbyer. Det er centralt for danskernes livskvalitet, at byerne fungerer godt, og at der er plads til danskere med alle slags indkomster. Det er vigtigt for vores sociale sammenhængskraft.

Dele af de store byer er præget af stor trafikal trængsel og dårlig luftkvalitet. Ikke alle borgere og børn har let adgang til parker, bynær natur og gode sikre legepladser.

Af alle disse grunde er der brug for en ny national social og grøn bæredygtig bypolitik, som regeringen vil udvikle i samarbejde med befolkning og politikere i byerne:

- Som led i naturplanen vil regeringen arbejde for mere natur i byerne – flere parker, grønne tage mv. – på en måde, der også bidrager til at afhjælpe vandafledningsproblemerne.
- Byerne skal have bedre muligheder for at imødegå trængsel gennem forskellige former for trafikregulering og rent-luftzoner samt økonomisk mulighed for at forbedre den kollektive trafik til og fra byerne
- Flere byer skal være cykelbyer

Vækst i hele Danmark er en hovedprioritet for regeringen. Danmarks hovedstad spiller en vigtig rolle for væksten. Derfor vil regeringen i samspil med de relevante parter udarbejde en hovedstadsstrategi.

KULTURPOLITIK: KULTUR, KUNST OG IDRÆT

Kultur er oplevelse, oplysning, indsigt, udsyn og kreativitet. Et rigt kunst- og kultur- og idrætsliv er en væsentlig forudsætning for den menneskelige og samfundsmæssige udvikling i Danmark. Det er blandt andet gennem medierne, teatret, filmen, billedkunsten, idrætten og musikken, at vi skaber vores identitet som mennesker, som samfund og som nation. Derfor skal vi have gode rammer for idræt samt kulturel og kunstnerisk udvikling i hele landet.

Regeringen vil føre en kulturpolitik, som har særligt fokus på at fremme internationalisering, økonomisk vækst og demokrati.

Internationalisering fordi dansk kunst, kultur og idræt har vigtige perspektiver at byde på, og fordi al vores udvikling sker i samspil med verden omkring os. De kreative industrier er en økonomisk vækstfaktor. Demokratiet fremmes og udvikles, fordi kulturpolitikken er med til at bane vejen for en friere menneskelighed. Både i kunstens kritiske blik og i samværet om idræt udbygges demokratiet.

Med disse tre fokusområder ønsker regeringen at sikre, at kulturpolitikken stimulerer skabelsen af stor kunst og åndelig udvikling, skaber forbindelseslinjer mellem Danmark og omverdenen, og tilskynder til økonomisk vækst baseret på det danske samfunds værdier, vores sociale forståelse og kulturelle horisont.

SAMARBEJDE FOR KULTUREN

Regeringen lægger op til et bredt samarbejde med kommuner, regioner, institutioner og foreninger i bredeste forstand samt kunstnere og kulturinstitutioner om kulturpolitikken. Ligeledes ønsker vi at samarbejde med blandt andet organisationer og arbejdsmarkedets parter om at udbrede kulturtilbuddene til flere og skabe gode rammebetingelser for kulturerhvervene i oplevelsesøkonomien, herunder med fokus på kulturtilbuddene i yderområder.

Regeringen vil sætte fokus på vilkårene for kunstens vækstlag. Armslængdeprincippet skal respekteres ved tildeling af midler til kunstnere, så vi sikrer, at der ikke sker politisk styring af kunsten. Vi skal også undgå unødigt detaljstyring af kulturinstitutionerne. Regeringen vil indkalde til forhandlinger om en ny 4-års-aftale for Det Kongelige Teater og udmøntning af teateraftalen fra foråret 2011.

Danmark har et rigt og mangfoldigt musikliv. På alle niveauer bidrager musikken til dansk kultur. Regeringen vil formulere en ny musikhandlingsplan, herunder styrkelse af den rytmiske musik.

KULTUR TIL ALLE – OGSÅ BØRN OG UNGE

Alle danskere skal have mulighed for at deltage i kulturlivet. Særligt børn og unges møde med kunsten og kulturen skal prioriteres. Det er her, vi skaber fundamentet for kunstens udbredelse og et kreativt og innovativt Danmark. Børn og unge skal både gennem uddannelsesinstitutioner og i deres fritid møde kulturelle tilbud af høj kvalitet, både som

aktive deltagere og som kritiske kulturforbrugere – det gælder ikke mindst den kultur, som børn og unge møder i medierne.

Samtidig er det et mål for regeringen, at endnu flere borgere kommer i kontakt med kulturelle institutioner. Regeringen vil i samspil med de kulturelle institutioner udarbejde en fokuseret strategi herfor.

MEDIERNE

Uafhængige medier udgør en uundværlig del af det demokratiske samfund. Ytringsfrihed og informationsfrihed er fundamentet for folkestyret. Mediebilledet er under hastig forandring – teknologisk, socialt og markedsmæssigt.

Regeringen ønsker på baggrund af blandt andet Mediestøtteudvalgets arbejde at modernisere den danske mediestøtte. Mediestøtten skal medvirke til at løfte den demokratiske debat og fremme mangfoldigheden i medierne ved at understøtte nye former for journalistik, nye medier og de trykte mediers omlægning til digital distribution samt internetmedier i øvrigt. Mediestøtten skal fremme pluralisme, alsidighed, oplysning, kritisk journalistik og kvalitet i bredeste forstand. Regeringen vil fastholde og udvikle Danmarks public-service-medier DR, TV 2 og TV 2-regionerne. Dette indebærer, at der fortsat er offentligt ejerskab af TV 2.

Regeringen vil indkalde til forhandlinger om ændringer af mediestøtten og til forhandlinger om et nyt bredt medieforlig med fokus på bedre Public Service forpligtelser for DR, TV 2 og TV 2-regionerne.

SPORT OG IDRÆT FOR ELITE OG BREDE

Sport og idræt er en integreret del af dansk samfundsliv og kulturliv. Regeringen ønsker et stærkt og dopingfrit sportsliv for både elite og bredde i Danmark. Breddeidrætten bidrager til vores samfunds sammenhængskraft og folkesundheden. Regeringen lægger stor vægt på at inddrage sport og idræt aktivt - herunder også den voksende selvorganiserede idræt og motion - når vi skal tackle problemer som manglende integration, dårlig folkesundhed og ungdomskriminalitet.

Børn og unge bør være mere fysisk aktive end i dag – gerne mindst én time om dagen. Fysisk aktivitet kan fremme sundhed, indlæring, reducere frafald, og bidrage til sjovt. Regeringen vil sammen med kommuner, skoler, institutioner, foreninger og frivillige udarbejde en strategi for mere fysisk aktivitet.

Eliteidrætten bidrager med forbilleder for de unge og fælles oplevelser for hele befolkningen. Regeringen vil arbejde for, at Danmark fortsat udklækker eliteidrætsudøvere. Det er vigtigt at fortsætte indsatsen for at tiltrække internationale idrætsbegivenheder til Danmark. De vækker begejstring, skaber interesse for idræt og kan inspirere til fællesskab, sundhed, beskæftigelse, integration og den nationale stolthed. Og så styrker de Danmarks internationale synlighed, øger kendskabet til Danmark og kan bidrage med øgede indtægter til samfundet.

FORENINGSLIV OG FOLKEOPLYSNING

Det danske foreningsliv og det frivillige Danmark som sådan er en del af fundamentet for vores demokrati. Regeringen vil give det frivillige foreningsliv og folkeoplysningen frie udfoldelsesmuligheder og vil revitalisere chartret for samarbejde mellem det frivillige Danmark og det offentlige.

DIGITALE KULTURTILBUD

Regeringen vil rette øget fokus på digitalt kulturforbrug. De digitale platforme giver helt nye muligheder for deltagelse inden for såvel brugergenererede aktiviteter som mere traditionelle kulturaktiviteter. Endvidere vil regeringen fremme digitalisering af den danske kulturarv.

HØJ FORBRUGERBESKYTTELSE

Forbrugerne skal kunne stole på de produkter, de køber. Sikkerheden skal være i orden. Der skal være klar information. Og varen skal leve op til det, den lover. Et oplyst og frit valg er vigtigt for den enkelte forbruger. Og det er en forudsætning for en velfungerende markedsøkonomi.

Danmark har generelt et højt niveau for forbrugerbeskyttelse. Fødevarerikkerheden er høj. Forbrugerne har gode muligheder for at søge information om deres køb. Og der er heldigvis meget få tilfælde med produktrelaterede skader.

Men der er også områder, hvor der er behov for en særlig indsats. Det betyder blandt andet, at forbrugerombudsmandens rolle skal styrkes for at sikre håndhævelsen af den nuværende lovgivning på området. Der er også behov for en kvalificering af mærkningen på forbrugerområdet. Ikke flere mærker, men en bedre mærkning. Endelig skal der fokus på børn og unges vilkår som forbrugere.

Regeringen vil undersøge, om der kan etableres en "ja tak til reklamer"-ordning. Det vil betyde, at kun de forbrugere, der aktivt tilkendegiver at ønske reklamer, vil modtage dem. Ordningen er til gavn for både forbrugere, samfundsøkonomien og miljøet.

BØRN OG UNGE SKAL BESKYTTES BEDRE

Unge under 18 år bliver i stigende grad genstand for massive reklamekampagner, men har ikke altid den erfaring, som kræves for at gennemskue mere komplicerede købsituationer. Det kan stille både de unge og deres forældre i uheldige situationer.

Regeringen vil nedsætte et bredt sammensat udvalg, som skal analysere mulighederne for at styrke forbrugerbeskyttelsen for børn og unge under 18 år. Udvalget kan blandt andet fokusere på reklamer rettet mod børn og unge, børn og unges brug af internettet samt initiativer, som kan styrke forældrenes retsstilling i forbindelse med børn og unges køb og forbrug.

FARLIGE STOFFER OG KEMIKALIER

Borgerne møder også en række andre farlige stoffer i deres hverdag – primært i form af kemikalier og potentielt hormonforstyrrende stoffer.

Regeringen vil skærpe fokus på anvendelsen af farlige stoffer og kemikalier blandt andet i legetøj og forbrugerprodukter. Hormonforstyrrende og andre farlige stoffer og kemikalier skal udfases, så de ikke længere indgår i sutteflasker, legetøj, tøj og andre produkter, som man er i daglig kontakt med. Udfasningen bør ske på EU-niveau for at sikre den mest effektive indsats. Samtidig skal vi i Danmark også turde gå foran ved brug af forsigtighedsprincippet. Desuden skal kontrollen med produkterne skærpes.

FORBEDRINGER FOR BANKKUNDERNE

Regeringen vil gøre det mere trygt at være bankkunde.

Regeringen vil blandt andet se på mulighederne for at udarbejde en lov om finansiel rådgivning, der skal sikre kunderne mod dårlig rådgivning. Herunder skal der ses nærmere på reglerne for erstatningspligt.

Regeringen ønsker også øget synlighed omkring gebyrer i bankerne samt at se nærmere på, hvordan man kan sikre bankkunderne i højere grad end i dag, blandt andet når det gælder godkendelse af lånedokumenter og overførsler mellem bankerne.

EN STYRINGSREFORM AF FOLKEKIRKEN

Grundloven tildeler den danske folkekirke en særstilling. Regeringen ønsker inden for folkekirkens grundlovssikrede særstilling at indrette en mere tidssvarende og klar styringsstruktur for den danske folkekirke, jf. også grundlovens §66 "Folkekirkens forfatning ordnes ved lov".

Regeringen vil nedsætte et udvalg, som skal komme med forslag til en mere sammenhængende og moderne styringsstruktur for folkekirken med en klar ansvarsfordeling for økonomiske og indholdsmæssige forhold.

ET LIGEVÆRDIGT OG STÆRKT RIGSFÆLLESSKAB

Regeringen ønsker et dynamisk og stærkt rigsfællesskab med vægt på øget ligestilling, samarbejde og dialog og med respekt for forskellighed. Regeringen vil udvikle rigsfællesskabet og ønsker et tæt samarbejde med Færøerne og Grønland både på de områder, som Danmark varetager for hele rigsfællesskabet, og på overtagne områder med udgangspunkt i færøske og grønlandske ønsker herom.

Regeringen anerkender princippet om folkenes ret til selvbestemmelse, således som det bl.a. kommer til udtryk i lov om Grønlands Selvstyre. Regeringen vil forholde sig konstruktivt til ønsker om at udvikle forholdet inden for rigsfællesskabets rammer, såvel som til ønsker om selvstændighed i kombination med et forsat samarbejde mellem vore lande.

Regeringen respekterer grønlandske og færøske ønsker om at nedfælde en egen forfatning, men lægger vægt på, at der herved bl.a. ikke skabes uklarhed om Færøernes og Grønlands forfatningsmæssige stilling i riget.

Regeringen vil gennemføre en regionalisering af de grønlandske retskredse svarende til de nuværende grønlandske kommunegrænser, således at reformen af det grønlandske retsvæsen i overensstemmelse med selvstyrets ønsker bliver fuldt gennemført.

GOD REGERINGSFØRELSE

Det danske folkestyre trænger til fornyelse. Regeringen vil derfor forpligte sig til et program for god regeringsførelse, som med konkrete tiltag skal sikre en bedre lovkvalitet og forbedre de generelle muligheder for at kontrollere regeringens embedsførelse.

Programmet for god regeringsførelse indeholder følgende konkrete initiativer:

- Regeringen vil i tæt samarbejde med Folketinget sikre høj lovkvalitet gennem rimelige høringsfrister, der sikrer, at organisationer og andre høringsparter har ordentlig tid til at gennemgå lovforslag og udarbejde kommentarer. Samt at hørings svar og et høringsnotat med ministeriets bemærkninger foreligger i god tid forud for førstebehandlingen. Der skal være mulighed for dispensation, så man i særlige tilfælde kan have en meget kort høringsfrist, ligesom Folketinget i dag har regler for at man i særlige tilfælde kan hastebehandle et lovforslag.
- Regeringen vil i samarbejde med Folketinget arrangere offentlige høringer i forbindelse med igangsættelsen af kompliceret lovgivning, hvor eksperter og interesseorganisationer kan fremlægge synspunkter og styrke det vidensgrundlag, hvorpå Folketinget skal lovgive.
- Regeringen vil indlede en dialog med alle Folketingets partier om, hvordan samspillet mellem Folketinget og regeringen kan fremme lovkvalitet, åbenhed og parlamentarisk kontrol med regeringen.
- Regeringen vil respektere henstillinger fra Statsrevisorerne og Ombudsmanden. Regeringen vil sikre, at Ombudsmanden og Rigsrevisor har adgang til relevante dokumenter.
- Regeringen vil bestræbe sig på at besvare spørgsmål fra Folketingets fyldestgørende og indenfor tidsfristen.
- For regeringen er det et princip, at danske soldater kun kan udsendes i internationale militære operationer med opbakning fra mindst to tredjedele af Folketinget.
- Regeringen vil fremlægge forslag til en revideret offentlighedslov.
- Regeringen vil sikre, at offentligt ansatte oplever, at de har mulighed for at ytre sig, hvis forholdene ikke er i orden – uden konsekvens for den enkeltes fremadrettede karrieremuligheder.

Udover dette fremadrettede program for god regeringsførelse vil regeringen nedsætte en undersøgelseskommission til at belyse baggrunden for den danske beslutning om deltagelsen i krigen i Irak og mulige problemer med Danmarks overholdelse af internationale konventioner i forbindelse med krigsførelsen i Irak og Afghanistan.

Regeringen vil endvidere nedsætte et ekspertudvalg, der skal komme med anbefalinger til, hvordan man kan skabe øget gennemsigtighed om den økonomiske støtte til danske politiske partier. Ekspertudvalget skal både synliggøre forskelle mellem de nuværende danske regler og reglerne i sammenlignelige lande og komme med konkrete anbefalinger til, hvordan de danske regler bør moderniseres.

For at styrke og udvikle unges deltagelse i demokratiet vil regeringen skabe grundlag for forsøg med unges deltagelse i lokale afstemninger. Regeringen vil også inddrage konklusionerne fra Dansk Ungdoms Fællesråds Valgretsskommission, der undersøger unges demokratiske dannelse og deltagelse i demokratiet.

REGERINGEN